

Skaitykite!

**Ruošiamės tinkamai pristatyti IAE
uždarymo regioną. Laikinasis paukščių
rojus.**

Ginučių muzikantų šventė.

Lengvo gyvenimo nebūna.

„Putinas“ meironiškių Sekminėse.

Rytai ir Vakarai susitiko Palūšėje.

Ponios Vlados likimas



T U R I N Y S

A.UKTVĖRIS BELAUKIANT DARNOS...

D.SAŲICKAITĖ MOKYSIMĖS PRISTATYTI IAE REGIONO ŲAVESĮ IR PROBLEMAS

PARKO GIRIŲ TAKAIS

B.ŠABLEVIČIUS LAIKINAS PAUKŠČIŲ ROJUS

D.SAŲICKAITĖ DARBŠTUOLIO BEBRO ŠUNYBĖS

PARKO KAIMUOSE

D.SAŲICKAITĖ GINUČIŲ MUZIKANTŲ ŠVENTĖ

J.PETKŪNIENĖ LENGVO GYVENIMO NEBŪNA

D.SAŲICKAITĖ SEKMINĖS

D.SAŲICKAITĖ „RŲTAI - VAKARAI“ PALŲŠĖJE

D.SAŲICKAITĖ PONIOS VLADOS LIKIMAS ŲVAIGŲDĖMS PATIKĖTAS

MŲSŲ ŲMONĖS

T.MASIULIS PAŲINTIS IR DABARTINĖ DRAUGŲSTĖ SU AUKŠTAITIJOS

ANP VŲR. EKOLOGU BRONIUMI ŠABLEVIČIUMI

K.ŲEMAITIS ANP KULTŲRININKĖS RŲPESČIAI



Belaukiant darnos...

2004 06 11 Aukštaitijos nacionalinio parko (ANP) Ekologinio Ųvietimo centre (Meironyse) buvo surengta konferencija, skirta paminėti Ųios saugomos teritorijos įsteigimo 30 metų sukaktį.

Konferencijos darbe dalyvavo aplinkos ministras Arūnas Kundrotas, Ųios ministerijos Gamtos apsaugos departamento direktorius Laimutis Budrys, Valstybinės saugomŲ teritorijŲ tarnybos direktorė RŲta Baškytė, Ignalinos r. meras Bronis Ropė, Utenos apskrities viršininkas Vilius Cibulskas, Ignalinos miškŲ Ųrėdas Edmundas Kapturauskas bei kiti pareigŲnai, specialistai, Ųalies kai kuriŲ saugomŲ teritorijŲ direktijŲ atstovai, svečiai. Visus juos pristatęs Ųios konferencijos pirmininkas, ANP Gamtos ir kultŲros

paveldo skyriaus vedėjas Bronius Šablevičius kiek pabėdojo, jog sveteliŲ laukta kur kas didesnio bŲrio, tačiaŲ... Pabėdojo Bronius Šablevičius ir dėl Ųžaujančių reformŲ, dėl kuriŲ po kokiŲ 10 meteliŲ parko gali ir nebeklikti... Ųinant, jog parko darbuotojams likimas graso net ir algelės „nutolimŲ“ (bent vienam kitam mėnesiui), toks Broniaus Šablevičiaus pesimizmo Ųydelis kiek ir suvokiamas.

Kaip ir dera, pradžioje buvo atsigręŲta gilion istorijon. Habil. dr. Algirdas Girininkas, Lietuvos istorijos instituto Archeologijos skyriaus vadovas išsamiai apŲvelgė archeologinius tyrimus saugomose teritorijose.

„Per 30 metų suregistruotos visos nacionalinio parko kultŲros ir istorijos vertybės (piliakalniai, pilkapynai, akmens amžiaus gyvenvietės), jos vienaip ar kitaip tyrinėtos. Tai gal ir atspindi akmens amŲiŲ „atverianti“ ANP ekspozicija PalŲšėje. Malonu, jog yra pastatomi riboŲenkliai, rodyklės, nurodančios istoriniŲ vertybiŲ vietas...“ pasakojo Algirdas Girininkas, išsamiau aptaręs parko teritorijoje 30 metų tyrinėtus objektus (7 piliakalnius, 18 pilkapynŲ, apie 20 akmens amžiaus gyvenviečių). Pranešėjas išsamiai aptarė ir polines gyvenvietes, kurios taip pat aptinkamos SuvalkŲ krašte ir Ųveicarijoje.

„Idomus yra gynybinis pylimas, einantis ties Ignalinos ir ŲvenčioniŲ rajonŲ riba. Iš čia paimta medienos liekanos ir konstatuota, jog tai yra 13-ojo

amžiaus paminklas. Ųis objektas buvo statomas priešmindauginės Lietuvos laikotarpiu“, - sakė Algirdas Girininkas.

Apie Aukštaitijos nacionalinį parkŲ Europos saugomŲ teritorijŲ kontekste kalbėjo Laimutis Budrys.

„MŲsŲ Ųalyje nuspręsta, jog ES gamtinės direktyvos bus įgyvendinamos Lietuvos saugomose teritorijose. Buvo sunkoka, nes pradžioje susivokėme, jog nežinome, kokius nacionalinius saugomos teritorijos tipus galima įtraukti steigiant europines saugomas teritorijas Natura 2000. GeguŲės pradžioje į Briuselį išsiuntėme 30 kg dokumentŲ puslapiais tiesiog nė nebeskaičiavome, nes siunčiant juk skaičiuoti tenka svorį... Kaip biurokratai su biurokratais esame atsiskaitę...“ kalbėjo Laimutis Budrys, pabrėŲęs, jog ANP Natura 2000 teritorijos atsirado jau esančiose saugomose teritorijose, nors tas procesas taipogi nebuvo koks paprastutis.

ANP įsteigtos dvi Natura 2000 teritorijos, Ųžimančios 93 proc. viso parko ploto. Paukščių ir buveiniŲ teritorijos yra įteisintos atskiru aplinkos ministro įsakymu.

„Esame parengę tose teritorijose gyvenantiems Ųmonėms kompensacijŲ dėl patiriamŲ nuostoliŲ, susietŲ su Ųiomis teritorijomis, išmokėjimo metodikŲ. Bus mokama privačių miškŲ savininkams. TŲ projektŲ dar reikia pateikti Vyriausybei. Ųemės savininkams kitais metais, manau, jau bus išmokamos kompensacijos“, - sakė Laimutis Budrys. Jis pridŲrė, jog Kretuono

Nukelta į 3 psl.



ežeras bei šalia esančios pievos paskelbta paukščiams svarbia teritorija. Mat Kretuono ežero saloje buvo iškirsti krūmai, atkurta ir retiems paukščiams įsikurti tinkama teritorija. Tačiau projektui pasibaigus, deja, krūmynai ežero saloje vėl kyla...

Vilius Cibulskas, Utenos apskrities viršininkas, pradėjęs kalbą apie interesų derinimą, pateikė konkrečią faktologiją: „Štai Laimutis Budrys kalbėjo apie naujų saugomų teritorijų steigimą. Toje istorijoje teko ir man derinti netoli Mielagėnų paukščiams svarbią teritoriją. Žmonės teiravosi: „Ar galėsiu išarti pievą?“. Atsakymas buvo paprastas: taip galėsite. Tačiau pirmuose puslapiuose reglamentas to visai nenumatė... Elementari dviprasmybė. Įžvelgiau tada ir melavimą, skubant įgyvendinti kai kuriuos europinius reikalavimus. Tad reikia visiems nusileisti „ant žemės“... Pabandykite būti paprastojo žmogaus kailyje... Dėl to ir aš likau kiek atsargesnis.“

Tad reikia būti labiau korektiškiems atsakant į paprastus klausimus. Beje, Vilius Cibulskas teigė, jog, tarkime, nacionalinio parko užduotis gali gražiai įgyvendinti ir privatininkai, tik reikia tais

kyla daug klausimų. Reikia aiškaus atsako ir dėl kompensavimo už gyvenimą saugomose teritorijose. Lyg parkas skirtas Lietuvai, o ne joje esantiems žmonėms, kurie čia kenčia žiemą užpustyti, šiukšlių niekas neišveža ir t.t. Kada žmogui bus kompensuojami nepatogumai, kai gyvena saugomoje teritorijoje, kai žmogų draudimai pančioja?.. O ar parkas bus įdomus, kai jame niekas nebegyvens?..“

Meras sakė, jog Ignalinos krašte perspektyviausia turizmas. O kaip jis plėtojamas, kiek turizmui trukdo saugomos teritorijos? Žmogus nesuvokia, tarkime, prie Dringio ežero, kai sugrąžino žemę: kodėl negali statyti namo, koks jis tada žemės savininkas... O ir Palūšėje kyla dilema: kokia ji bus rytoj? Vienaip įsivaizduoja gamtininkai, kitaip urbanistai, vietiniai gyventojai.

„Mums atrodo, jog bandoma su mumis žaisti. Kodėl mums trukdoma Palūšę padaryti gražią? Daugėja žmonių, kurie atvykę į Palūšę siekia komforto. Tad kas ir kiek galima, kas ir kiek negalima saugomose teritorijose? Mes norėtume turėti šiuolaikišką infrastruktūrą, teikiančią perspektyvą ir vietos žmonėms“, - kalbėjo Bronis Ropė,

gyventojų... Gi sovietiniais metais Ignalinos krašte poilsiaudavo aibės leningradiečių...

„Parkui svarbu pažintinių takų rengimas, poilsiaviečių atkūrimas. Čia itin vertas pagyrimo mūsų urėdas Edmundas Kapturauskas. Kitais metais sieksime nutiesti 50 km ilgio trasą dviratininkams. Sieksime renovuoti ir Palūšę. Tačiau be lėšų nieko neįmanoma padaryti... Sieksime pasinaudoti ES struktūriniais fondais... Parengtas ir Ginučių malūno vaitinės projektas, Palūšėje atsirado kempingas...“ dėstė apie parko perspektyvas Algirdas Panavas, nors tądien apsilankius tame naujajame kempinge esama aplinka nuteikė nejaukiai.

Beje, Algirdas Panavas prisiminė ir kitus žemiškus dalykėlius. Tokius, kaip buvę sodybų pamatai. Mat dokumentuose kol kas neįteisinta, kas yra tie pamatai, gal jie siekia net akmens amžių... Juk būta atvejo, kai žmogelis kaip pamatus komisijai „pristatęs“ paties pamestus ant žemės akmenis, po kuriais dar nė pernųšėčiai lapai nebuvo supuvę... O reikalauta gauti teisę pastatyti rūmą...

Ministras Arūnas Kundrotas priminė, jog Seime įstatyme pastraipos dėl pamatų nepavyko pakeisti. Tad niekas negalėtų paneigti, jog pamatai ir kai kam kai kuo pasitarnauja net ir Seime... Tokelės...

„Civilizuota yra tai, jog namai turi stovėti ten, kur jie gali stovėti, o ne ant kokių išlikusių dviejų buvusių pamatų akmenų...“, - sakė Arūnas Kundrotas.

„Man niekada nekilo jokių abejonų dėl saugomų teritorijų svarbos, tos teritorijos išliks, - tarsi konstatavo šioje konferencijoje Rūta Baškytė. Turime didžiulius, jog turime nacionalinę saugomų teritorijų sistemą. Tačiau to neužtenka. Reikia ir struktūros, kuri reikalinga toje teritorijoje. Tiesa, naujos sąlygos mus verčia dirbti kitaip. Tiesa, žmonės, atsiimančys žemės sklypą ar jį įsigyjantys, puikiai žino, ką įsigyja. O parkuose išsaugojimas turi būti derinamas su naudojimu. Čia jau kalbame ir apie darnią plėtrą. Kitos išeities nėra.“

Augustas UKTVERIS



privatininkais pasitikėti...

Arūnas Kundrotas prie tokių pasamprotavimų pridūrė, jog keičiasi turinys, galime švęsti parko trisdešimtmetį, tačiau turime žinoti, jog vadinamieji „miško parkai“ gali atitekti taipogi privatininkams, tad nacionalinio parko teritorija vėl keičiasi...

Bronis Ropė, Ignalinos rajono meras, pasidžiaugęs, jog yra toks Aukštaitijos nacionalinis parkas, jog tai yra labai svarbi Lietuvai vieta, pridūrė: „Kalbant su svečiais iš Vokietijos jie atsiduso, jog toje šalyje jau keblu įmerkti kojas šeimininko neturinčiame ežere. Kita vertus, vokiečiai tuoj susigriebė: „O kur jūsų kempingai?“. Ir čia turėjau pripažinti, jog prie mūsų ežerų pramogų kone nėra...“

Tad mums, čia gyvenantiems,

pridūręs, jog Palūšėje urbanizacija prasidėjo jau steigiant turizmo centrą, nors savivaldybė čia kokių nors interesų ir neturinti, tačiau tenka konstatuoti, jog gyvenimas Palūšėje sustojo, tarsi kokioje Baltarusijoje pakankamai žemo lygio paslaugos (pliažai, vaitinės ir t.t.) tokioje gražioje vietovėje...

Ministras Arūnas Kundrotas po tokių žodžių pasakė, jog žemės dalybos baigiasi, tad prasidės statybos: žmonės vis turtingesni, veržiasi į gamtą...

Tačiau Aukštaitijos nacionalinio parko direktorius Algirdas Panavas lyg ir paprieštaravo Arūnui Kundrotui. Mat turistų srautai atgavus Lietuvai nepriklausomybę aiškiai sumažėjo. Tad siekiama pritraukti turistus iš Vakarų Europos. Per sezoną atvažiuoja apie 200 vokiečių, apie 100 danų, ir tik apie 80 NVS

Mokysimės pristatyti IAE regiono žavesį ir problemas

Ignalinos atominės elektrinės uždarymo regionas - vienas patraukliausių savo kraštovaizdžio įvairove Lietuvoje. Jis dažnai, nors po visų įvykdytų pertvarkymų IAE nemotyvuotai, žmonių lūpose minimas kaip grėsminga zona. Todėl labai svarbu atvykstantiems pateikti tikslią informaciją apie gyvenimą čia, juolab, kad numatomas IAE uždarymas žada iš esmės pakeisti regiono veiklos specifiką.

Ignalinos atominės elektrinės regioną sudaro Visagino miestas, Zarasų ir Ignalinos rajonai. Visų šių vietovių strateginėse plėtros gairėse kalbama apie turizmo verslo plėtrą. Turizmo verslo neįmanoma plėtoti neturint atitinkamą kvalifikaciją įgijusių žmonių, galinčių pateikti tikslią, išsamią, patrauklią informaciją apie regioną čia atvykstantiems. Tik šioje teritorijoje pabuvę ir teigiamą įspūdį apie jį ir čia teikiamas turizmo paslaugas išsivežę žmonės gali Lietuvoje ir užsienyje formuoti palankų kraštui įvaizdį. Tai yra būtina sąlyga siekiant skatinti regiono gyventojų verslumą, didinti jų pajamas ir įplaukas į biudžetą.

Aukštaitijos nacionalinis parkas (šiomet minėjęs savo įkūrimo 30-metį) ir jo įsteigta viešoji įstaiga „Turizmo centras Palūšė“ ne tik šiame regione, bet ir visoje Lietuvoje turi seniausią turizmo organizavimo patirtį. Tose įstaigose dirbantiems žmonėms geriausiai matomi šios veiklos trūkumai ir plėtros galimybės. Čia apsilankančių turistų srautai įpareigoja kelti aptarnavimo kokybę, teikti įvairias informacines paslaugas. Turistų srautai kasmet didėja, o ateityje, tapus vieningos Europos dalimi, tik didės. Šioje seniausioje Lietuvos saugomoje teritorijoje dirbantys žmonės pirmieji pradėjo kalbėti apie tai, kad dar dažnai keliautojų grupės lydi atitinkamos kvalifikacijos, licenzijos šiai veiklai neturintys asmenys. Abejotinas ir lydinčiųjų grupes intelektas, nes dažnai pateikiama informacija neatitinka istorinės tikrovės, jie nesugeba paaiškinti problematiškos regiono specifikos. Aukštaitijos nacionalinio parko viešoji įstaiga „Turizmo centras Palūšė“ Ignalinos AE regiono plėtros agentūrai teikė projektą „Kelionių vadovų ruošimas ir teisės organizuoti keliones suteikimas perkvalifikuojant IAE regiono bedarbius ir veiklą atitinkančios kompetencijos turinčius asmenis“, jį laimėjo ir jau baigė jame numatytas veiklas.

Š.m. balandžio 22 dieną Palūšėje, administracijos pastate, vyko dalyvių, siekiančių įgyti kelionių vadovų licenziją, atranka. Nei projekto vykdymo darbo grupei (Kristina Čeponienė, Dalia Savickaitė, Irena Čeponienė), nei atrankoje dalyvavusiai Ignalinos darbo biržos atstovei Aldonai Bagdonienei, nei mokymus vykdančiai UAB „Kiveda“ direktorei Irenai Sinickienei šis darbas nebuvo malonus, bet projekto sąlygos reikalavo apriboti kai kurių pretendentų norus.

Projekto veiklose numatyta tokio pobūdžio darbą dirbti leidžiančią licenziją nemokamai suteikti 6iems šiuo metu darbo neturintiems, 6-iems projekto teikėjo bei Zarasų ir Ignalinos

turizmo informacijos centrų rekomenduotiems asmenims, 50 % kursų kainos apmokant penkiems, pademonstravusiems labiausiai šio darbo specifiką atitinkančius gebėjimus. Pilną kainą mokančių dalyvių skaičius nebuvo ribojamas, tačiau buvo siūloma objektyviai įvertinti savo gebėjimus, galimybes. Mokyti pageidavo 8 nedirbantys, pusę kainos mokėti taip pat pageidavo aštuoni. Kursuose savo kvalifikaciją tobulinti iš viso pageidavo 38 žmonės. Po pokalbių su pretendентаis liko 26.

Balandžio 24-ąją Palūšėje jau vyko pirmasis užsiėmimas. UAB „Kiveda“ direktorė minėjo, kad jų firmai, kuriai vienintelei Vilniuje Valstybinis turizmo departamentas suteikė teisę ruošti kelionių vadovus ir gidus, tai pirmas tokio pobūdžio išvažiuojamasis mokymas. Tiek kursų klausytojai, tiek pati direktorė labai džiaugiasi, kad paskaitas skaityti sutiko Valstybinio. Turizmo departamento Rejestro poskyrio viršininkė dr. Rima Jakytė, VPU docentas Rimantas Krupickas, Kauno VDU dėstytojas, soc.m.dr. Antanas Valantinas. Direktorės nuomone didelis projekto privalumas, kad klausytojams nereiks važinėti į Vilnių. Geras projekto ruošėjų sumanymas yra įtraukti ir vietos lektorius, gebančius pilnai pristatyti konkretaus regiono savitumą: Aukštaitijos NP, Gražutės, Sirvėtos regioninių parkų specialistus, Zarasų ir Ignalinos turizmo informacijos centrų, Hrebnickio muziejaus Rojuje bei IAE informacinio centro darbuotojus. Klausytojai turėjo galimybę pabuvoti šiuose objektuose mokomosios ekskursijos metu. Ši ekskursija daugeliui kursų klausytojų pakoregavo ruošiamus baigiamuosius darbus, nes teorinis įsivaizdavimas dažnai skiriasi nuo praktikos. Kursų pabaigoje buvo ginamas baigiamasis darbas pasirinkto maršruto pristatymas. Ne visiems vienodai sėkmingai jį sekėsi pristatyti, buvo net apalpusių, bet laimingi ir laimėjo visi. Gal ne visi save realizuos šioje veikloje, bet sužinojo kursų metu tikrai daug. Gaila, kad grynime nedalyvavo turizmo verslo organizatoriai. Dauguma kursų klausytojų šį amatą mato visai kitaip, į maršrutus puikiai įpina vietinių gyventojų teikiamas paslaugas: etninių kolektyvų pasirodymus, kulinarinio paveldo degustavimą, pasiskraidymą virš ANP teritorijos, nakvynę ant šieno, dūminės ir miestiečiui įprastos pirties skirtumų pristatymą, aromatizuotas žolelėmis pirtis ir kt.

Jau birželio pabaigoje įvairiausios Lietuvos ir užsienio turizmo firmos šalies kelionių vadovų registre ras IAE regiono: Ignalinoje, Zarasuose, Salake ir kitur gyvenančių kelionių vadovų pavardes ir galės naudotis jų paslaugomis organizuojant ekskursijas, apgyvendinimą, maitinimą ir kitas pageidaujamas atrakcijas čia. Vietiniams gyventojams atsiras galimybė į įvairias keliones šalyje ir užsienyje vykti lydimiems profesionalių šio krašto kelionių vadovų.

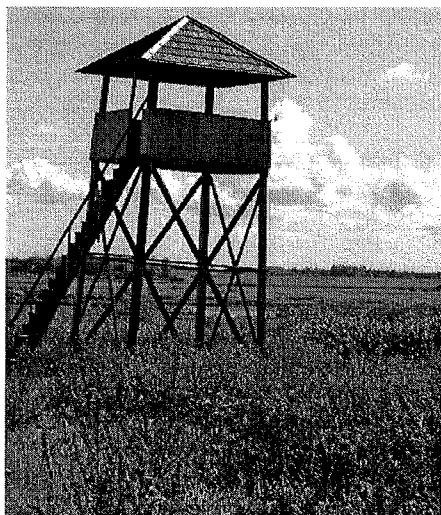
ANP kultūrologė, projekto autorė Dalia Savickaitė



PARKO GIRIŲ TAKAIS

Laikinas paukščių rojus

Aukštaitijos nacionaliniame parke tarp Kretuono ežero ir Reškutėnų kaimo yra plačios Žemaitiškės pievos. Iš šios žemumos ilgą laiką buvo siurbiamas vanduo, todėl pievos tiko ganykloms. Kai vandens siurblinė nustojo veikti, vanduo ėmė kauptis žemiausioje pievų dalyje. Taip atsirado plati ir sekli bala, lyg tvenkinys. Atvirą vandens plotą tuoj pat aptiko įvairiausi sparnuočiai. Balose jie surado geras sąlygas maitintis ir ilsėtis tarp tolimų kelionių, o ėmusi augti nauja vandens ir pelkių augmenija galėjo paslėpti lizdus. Štai tokiu būdu ir netikėtai



Žemaitiškės pievų balos tapo pačia didžiausia paukščių karalija mažame plote. Parko direkcija įvertino padėtį ir šalia „paukštyno“ pastatė tvirtą ir erdvų stebėjimo bokštą su stogu ir suolais. Kuo įdomi ši vieta, koks vaizdas atsiveria iš stebyklos?

Į balas paukščiai ima rinktis jau kovo mėn. Dar tebebūna ledas, o jau čia matome stypsančius **pilkuosius ganius**. Jų draugiją papildo **paprastieji, sidabriniai** ir net retieji šiaurės atlydėliai **balnotieji kirai**. Jie stambūs kaip žąsinai ir turi juodus sparnus. Vėliau, tirpstant ledui ir snigui, paukščių vis gausėja, ir balandį, o ypač gegužę jų prisirenka tirštai. Didžiausia paukščių koncentracija – birželio pradžioje. Iš stebėjimo bokšto galima „surankioti“ ne mažiau kaip 60 čia pasitaikančių paukščių rūšių.

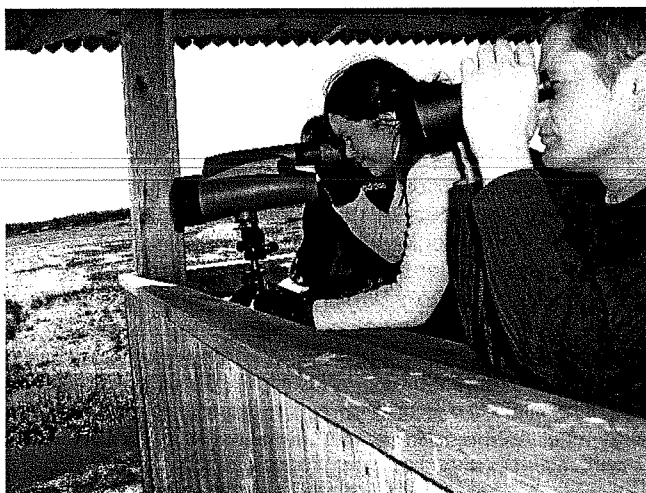
Vienos pirmųjų balose apsistoja **gulbės - mažosios ir giesmininkės**, o **nebylės** lieka perėti. Tuo pat metu balų pakraščiuose sutopia **pilkosios, želmeninės ir baltakaktės žąsys**. Jų susikaupia iki 5000. Gausybė **ančių**. Ankstyvos ir labai gausios būna **cyplės**. Jų galvos – plytos raudumo, o viršugalvy eina geltona juosta. Gaila, jos Lietuvoje kiaušinių nededa, neperi. O **šaukštasnapės antys** – ne viešnios, o mūsų. Jos pasilieka perėti. Egzotiška jų išvaizda: gaigalai turi raudoną – baltą – žalią spalvų derinį. Be to, jų snapai šaukšto formos. Dar kitaip puošnios ir itin grakščios, lieknų, tikrai ne antiškų kūno linijų yra **smailiauodegės antys**. Viena iš didžiųjų retenybų – **pilkoji antis**. Ją atpažįstame iš baltai šviečiančio „veidrodėlio“ sparne. Kartais palesti nusileidžia dar vienas svečias nebuvelis – **antis rudė**. Mažai Lietuvoje vietų, kur jas pamatysi. Be jų, balose drąsiai jaučiasi **rudgalvės, didžiosios, kuoduotosios, smailiauodegės antys, krykliukės, klykuolės, didieji dančiasnapiai**...

Balos pavilioja kragus – gana

savotiškus paukščius. Tik šitoje Parko vietoje kasmet stebime **juodkaklius kragus**. Dvi porėlės kasmet išaugina jauniklius. Tai itin reti paukščiai Lietuvoje. Lyg mažiukai rudi kamuoliukai plūduriuoja ir nardo **mažieji kragai**.

Balų kemsynės ir dumblo marmalynės – tikras rojus **tilvikams**. Tai labai gausi paukščių grupė. Visi jie mėgsta šlapumas, klampynes, seklių vandenį. Čia jiems daug maisto. Ypatingai retas Lietuvoje reginys – stebėti **plokščiasnapius bėgikus**. Šie maži, judrūs lyg vijurkai ir gana drąsūs tilvikėliai braido iki pilvo, vikriai sukiojasi, gauda vabalėlius. **Perkūno oželių** draugiją papildo **stulgiai** – pagal išvaizdą beveik tokie patys trumpakojai tilvikai. Buvę išnykę Lietuvoje, jie po truputį grįžta. Šalia balų jie peri, o vasarą braido dumblą prie pat bokšto. Štai skambiais lyg varpelis balsais rypauja **žaliakojai tulikai**. Raudonom kojom ir snapais žingsniuoja **tamsieji tulikai**. O **raudonkojai tulikai** (jie pilki ir raibi) čia peri grupėmis. Ilgai užsibūna ir didelių raistų maži tilvikėliai – **tikučiai**. Jų pilkos plunksnelės padabintos auksiniais pakraščėliais. Daugybė **pempių**. Nors jos įprastos, bet dekoratyvios, jaukios, savos ir todėl labai mielos. Šalia balų kartais dar vaikštinėja **didžiosios kuolingos ir gervės**.

Žuvėdros. Jei ne ši vieta, Parko gamta neturėtų tokių turtų, kaip **baltaskruostės ir baltasparnės žuvėdros**. Jos neperi, tik apsigyvena. Labai reti paukščiai. Gi pas mus įprastos **juodosios žuvėdros** – europinės reikšmės (Vakarų Europoje beveik išnykusios). Balose jų peri nemaža grupė. Lengvutės lyg skiedros ore vartaliojas **upinės**



žuvėdros. Visame šitame paukščių turgyje **rudagalviai kirai** – rėksmingiausi. Bet įdomūs ne jie, o **mažieji kirai** – visai juodom galvomis ir juoda sparnų apačia (tokie skirtumai). Jie ištis mažiau, dailūs, žaismingai kiauksi. Jie gana reti.

O kokios čia juodos, baltais snapais antelės? Tai ne antys, o **laukiai** – tokios vandens vištos. Jų gausu. Jei juodas „laukys“ nešioja raudoną kaklą ir geltoną snapą – tai **nendrinė vištelė**. Ji slapukė, bet iš bokštelio gerai matyti. Šalia balų ir plačiose pievose sklinda, ypač vakarais, neįprasti ir „keisti“ garsai. Tai griežia **griežlės** ir švilpčioja **švygždos** (vėlgi – abi priklauso vandens vištelėms). Pievų aukštumėlėse putpelės – mažytės kurapkėlės,

beveik išnykusios **kurapkų** „pusseserės“.

Virš balų vandens sklindo **nendrinės lingės** – mažai pažįstami plėšrieji paukščiai. Nendrinės lingės negyvena miškuose, tik šlapiuose laukuose, ežerų nendrynuose ir štai čia, balose. Jų lizdas ant žemės, sunkiai prieinamoje vietoje. kartais užklysta **suopis, erelis žuvininkas, sketsakalis, peslys**.

Liepos mėnesį balos beveik tuščios. Kas išaugino jauniklius, tas nutilo, nurimo arba ir išskrido. Tačiau keliones į pietus. Šios balos – tik laikina jų mitybos vieta. Bet didžiausia vasaros tundra. Ten jau ruduo, ir tikrai pradeda pabaigos ir rudens pradžios egzotika – įspūdi. Tai neįprasta Lietuvos peizažo

ima rodytis nauji svečiai, ypač tiksliai ir **didieji baltieji garniai**. Gervų dydžio visai balti paukščiai dar detalė neišduoda, kodėl šitie Pietų Europos paukščiai baidantis vasarai patraukia... šiaurės kryptimi ir pasiekia Lietuvą.

Bet ir vidurvasarį Žemaitiškės pievų balos nebūna visai tuščios. Praktiškai susipažinti su paukščiais čia galima nuo kovo vidurio iki rugsėjo mėnesio. Iš bokštelio juos stebėti patogiu su žiūronu, galima pasistatyti net teleskopą ant štatyvo, fotografuoti. Paukščių atpažinimui pagal spalvas labai pagelbėtų iliustruota paukščių knyga.

ANP vyr. ekologas
Bronius Šablevičius

Darbštuolio bebro šunybės

Daugeliui mūsų bebras asocijuojasi su animacinių filmų sukurtu teigiamu herojumi-gelbėtoju, rūpestingu tėčiu ir mokytoju – ar tiesiog laukymėje gerai nuteikiančiais šviečiančiais nenusakomo tvirtumo ir baltumo dantimis. Ar tai tiesa? Ar taip galvoja kurių nukentėję žmonės Ignalinos rajone, miškininkai, kuriems tenka gelbėti šių gyvūnų ūkininkavimo pasekoje džiūstančius miškus? Kas tas toks mielas ir toks agresyvus pasiutligės platintojas ir miškų retintojas? Apie šį retai matomą, bet savo veikla iš tolo prisistatantį gyvūną kalbėjau su Aukštaitijos nacionalinio parko gamtos ir kultūros paveldo skyriaus vedėju dr. Broniumi Šablevičiumi ir medžiotojų klubo „Ūdra“ pirmininku Voldemaru Kutra.

Gerb. Broniau, Jūs daugiau nei ketvirtį amžiaus tyrinėjate gamtą ir kaip dažnai pats sakote tai tikrieji Jūsų namai. Ką Jūs mūsų skaitytojams galite papasakoti apie kaimyną bebrą?

B.Š. Bebras yra didžiausias mūsų faunos graužikas: velnio neštas ir pamestas. Jo kailis tankus, nepralaidus vandeniui. Įdomi jo plaukų danga: ji susideda iš įvairaus ilgumo akuotplaukių, trumpesnių tarpinių plaukų ir trumpiausių, bet tankiausių vilnaplaukių. Uodega visai tokia. Ji padengta raginėmis plokštelėmis, primenančiomis žvynus. Žvėriukas būna rusvai pilkos, tamsiai kaštoninės ir net juodos spalvos. Kailis labai stiprus pagal patvarumą yra antras po etalonu laikomo ūdros kailio.

D.S. Europos sąjungos gamtosauginės direktyvos skelbia jį labai saugančios kaip itin retą. Kokia situacija mūsųose?

B.Š. Senovėje šis graužikas buvo labai paplitęs Europoje ir Azijoje. Lietuvoje šis gyvūnas taip pat buvo labai paplitęs ir vertinamas. Ypač buvo vertinamas jo kailis ir sruogliai (muskusinių liaukų gaminamos specifinio kvapo ir konsistencijos išskyros buvo vertinamos kaip ypatingi, aukso vertės vaistai). Dėl to, kad bebrai buvo sparčiai naikinami, pokariu jų labai sumažėjo. 1947 m. jų buvo atvežta į Lietuvą buvo atvežti iš Voronežo. Reaklimatizacija buvo sėkminga, bet nebuvo pagallvota apie tai, kad jie patys atkeliaus pas mus iš Baltarusijos. Bebrų skaičius bei gyvenamosios teritorijos sparčiai plito. Dabar jie jau sunkiai pasidalija lapuočiais apaugusias upes ir upelius, ežerus ir melioracijos kanalus. Bebrai šeimyniški: šeimoje būna iki 7 individų. Bendrą „kalbą“ suranda tėvai ir net dvi jauniklių vados. Atsiskyrę jaunikliai

ieško „savo“ vietos, o tai yra apie 100-600m. ir daugiau pakrantės juosta. šandien Lietuvoje mes negalime vadinti bebrų retais greičiau atvirkščiai: jų ryškiai per daug ir gamta nebepajėgia jų išmaitinti. Gal todėl jie jau darosi pavojingi ne tik miškui, bet, kaip stebime iš pasireiškiančių pasiutligės atvejų, ir žmogui.

D.S. Kodėl taip atsitiko?

B.Š. Kaip jau minėjau, buvo įsikišta į natūralų gamtos gyvenimo ritmą, o tai itin retai kada pasiteisina. Nuo plačiosios Europos skiriamės tuo, kad mūsų kraštuose gamta dar labai natūrali ir labai palanki bebrų populiacijos plitimui. Europos sąjungos direktyvas kuriantys žmonės atsižvelgė į mūsų sąlygas, todėl mums (iš kitų šalių tik Suomijai, kur panašios sąlygos) leista reguliuoti šių gyvūnų skaičių. Remdamasis savo ilgamečiais stebėjimais galiu teigti, kad ypatingo žmogaus įsikišimo čia ir nereikės, nes gamta labai protinga: ji susireguliuoja savo problemas pati atsiųsdama jai kenkiantiems įvairias ligas. Štai, pavyzdžiui, kormoranai, kaip parodė pernai daryti skrodimai, užsikrėtė vidaus organų parazitais, todėl šiemet jų parke stebime jau daug mažiau. Kai visus gąsdino pasėliuose siautėjantys šernai, gamta juos „sureguliuavo“ atsiųsdama marą. Mano duomenimis bebrų ligos Lietuvoje dar nebuvo tyrinėtos, todėl man sunku kalbėti apie jų platinamą pasiutligę, bet manau, kad jie šia baisia liga apsikrečia nuo kitų plėšrūnų: valkataujančių šunų, lapių, usūrinių šunų. Nors bebrų žvėrių ir per daug, bet džiaugiuosi, kad pasiutligę pasireiškia tik retais atvejais. Didžiausias bebrų paplitimas stebėtas ne pernai ir ne šiemet, o prieš kokius 4-5 metus.

D.S. Kaip jie skaičiuojami? Kokia situacija mūsų parke?

B.Š. Bebrai skaičiuojami rudenį. Kiek jų gyvena atitinkamoje vietovėje, apskaičiuojama pagal specialias metodikas skaičiuojant pagrauztus medžius. ANP priskaičiuojama apie 80 ha jų pažeistų plotų, dar apie 30 ha stebime šių graužikų veiklos pėdsakus. Gausiausia jų Minčios girioje. A.a. eigulys J. Barkus ardydavo bebrų namus Knyčio upės slėnyje, bet jie persikelia į priekį ir patvenkia naujus plotus. Kad ir kaip šis žmogus stengėsi, nepavyko išsaugoti čia buvusio nuostabaus brandaus eglyno. Šiemet pavasarį visi pravažiuojantys pro Palūšę galėjo stebėti bebrų „ūkininkavimą“ pelkutėje prie pat paplūdimio. Dabar jie kažkur iškeliavo, bet tai nereiškia, kad rudenį negrįš. Aukštuose, vaizdinguose Baltėlės ežero krantuose yra išrausti didžiausi jų urvai į juos gali net žmogus įsmukti! Ažuolų bebrai neįkremta, todėl nugrauzia žievę, o azuolai nudžiūsta. Šių

Nukelta į 7 psl.

„meistrų“ veikla, užtvankos labai doko mūsų parko kraštovaizdį. Būtų labai šaunu, kad ir medžiotojai „pridėtų“ ranką sprendžiant šią problemą, nes Europos direktyvos ne amžiams davė leidimą pareguliuoti bebrų skaičių mūsų giriose.

D.S. Gerb. Voldemarai, koks medžiotojų požiūris į bebrų medžioklę?



V.K. Bebras retai medžiojamas, nors visi vertina jo kailį, imponuoja ir patiekalai iš bebrinės. Sumedžioti bebrą nėra lengva. Europos sąjungos reikalavimai šią veiklą dar labiau apsunkina, nes reikalaujama, kad žvėrys būtų medžiojami naudojant tinklus, graibstus, gaudykles, užtikrinančia gyvo ir nesužeisto gyvūno pagavimą arba reikia gaudyti selekciniais spąstais, užtikrinančiais staigią pagautų gyvūnų žūtį. Anksčiau buvo medžiojama spąstais sulaikant už galūnių, šunimis išvarant iš urvų, bučiukais siauresniuose upeliuose. Visais atvejais juos medžioti keblu, nes šiais laikais spąstus paežerėse „išrenka“ įvairaus plauko, medžioklei leidimų neturintys piliečiai. Tai jau tampa lyg ir jų verslu, nes spąstus įsigyti sunku, o ir jų kaina gana didelė.

D.S. Ar seniau Lietuvoje buvo reglamentuojama bebrų medžioklė?

V.K. Bebrų apsauga buvo rūpinamasi jau Lietuvos Statutuose. 1566 m. Statute buvo sakoma, kad jei kas turi bebrynus - kad ir visai kito žmogaus žemėje - nieks negali dirbti žemės tokiu atstumu, kiek pajėgia numesti pagalį. Kitame Statute sakoma, kad jei bebrai pereina į kito savininko žemę vis tiek lieka pirmojo nuosavybė. Už neteisėtą juodo bebro užmušimą buvo baudžiama 2 kapų grašių bauda, o už rudo 1 kapa grašių (arklys tuomet kainavo 1 kapą grašių) 1588 m. Statute bauda buvo jau dvigubai didesnė. Pokario metais, kai į Lietuvą bebrai buvo atvežti iš kitų žemių apie jų medžioklę ir kalbos nebuvo. Šiandieninė situacija, šių gyvūnų veiklos pasekoje užtvindyti ir džiūstantys miškai verčia galvoti apie aktyvesnę medžiotojų veiklą. Labai gaila, kad laimikio daug kas nebepajėgia sutvarkyti, t.y. jų kailių jau niekas nebeišdirbinėja rankomis, nes tai labai sudėtinga.

D.S. O vis tik ar yra kokia paskata juos medžioti?

V.K. Derėtų atsiminti, kad šlovingieji Sibiro pirkliai puošdavosi ne sabalo, o būtent bebro kailių kailiniais. Gal tai sužavėtų ir mūsų naujosios turtinųjų kastos atstovus? Kiltų kailio kaina, būtų paskata medžioti. Kita vertus, bebrų mėsa - gurmanų maistas. Nuo senų senovės bajorai gardžiudavosi rūkyta bebro uodega. Norėčiau priminti keletą medžiotojams žinomų bebrinės paruošimo receptų, pateiktų knygelėje „Medžioklės laimikis ant stalo“

Troškinta bebro uodega.

Išdoroto bebro uodega, morka, poras, 2-3 česnako skiltelės, 0,5 stiklinės stipraus alaus, aliejaus.

Marinatui: kapotų česnaku, krapų stiebų, žiupsnelis pjaustytų krienu lapų, druskos, cukraus, šaukštelis aštraus pomidorų padažo.

Bebro uodegą nuplūkyti verdančiu vandeniu, supjaustyti skersai pagal sąnarius. Marinato prieskonius gerai išmaišyti su uodegos gabalėliais, sudėti į dubenį, gerai paslėgti ir padėti į šaldytuvą. Marinuoti 1-2 paras.

Į įkaitintą keptuvę pilti aliejaus (arba bebro riebalų), sudėti mėsą, griežinėliais pjaustytą morką, porą, česnaką. Kai pradės troškintis, supilti alų ir troškinti 40-50 min.

Patiekti su virtomis bulvėmis arba ryžiais, pupomis, žirniais, pomidorais, agurkais.

Raugintas bebras

Raugiamas visas išdorotas ir supjaustytas bebras.

Kilogramui bebrinės ruošiamas litras raugo: 10 skiltelių česnako, saują pjaustytų krapo stiebų, 2 saujos vyšnių lapų, saują juodųjų serbentų lapų, didelis krieno lapas, šaukštas druskos, šaukštelis cukraus, vandens.

Bebrieną sudėti į dubenį, užpilti raugu, gerai paslėgti ir rauginti 5-7 dienas.

Raugintą bebrieną galima kepti ant iešmo, ant grotelių, rauginti.

Marinuotas bebras

1 kg gabalais pjaustyto bebro, šaukštas druskos, šaukštelis cukraus, šaukštas majonezo, trečdalis šaukštelio aštraus aitriosios paprikos (čili) padažo, 4 skiltelės česnako, 2 šaukštai aštraus pomidorų padažo (tinka aštrus kečupas)

Mėsą įtrinti prieskoniais, paslėgti ir laikyti šaltai 2-3 dienas. Taip paruoštas bebras kepamas ant iešmo, grotelių, keptuvėje.

Troškintas bebras

Marinuotas bebras, 3-4 šaukštai aliejaus, 2-3 morkos, 2 svogūnai arba poras, 3-4 džiovinti baravykai arba 300 g šviežių apvirtų grybų, 3-4 šaukštai grietinės, maltų pipirų.

Į pakaitintą troškintuvą supilti aliejų, suberti pjaustytas morkas, pabarstyti pipirais, sudėti marinuotą bebrą, ant jo pjaustytus svogūnus arba porą, paruoštus džiovintus baravykus (ir įpilti jų nuoviro) arba apvirtus šviežius grybus, užpilti grietinę. Troškinti 1,5-2 val.

Plovas su bebriena

300 g marinuotos bebrinės, 400 g ryžių, 150 g riebalų, 0,5 kg morkų, 3 dideli svogūnai, stiklinė aštraus pomidorų padažo, po šaukštą pjaustytų krapų ir svogūnų laiškų, maltų pipirų.

Mėsą supjaustyti nedideliais gabalėliais ir su trupučiu vandens kepti riebaluose, kol beveik suminkštės. Tada sudėti stambiai tarkuotas morkas, pjaustytus svogūnus, pabarstyti maitais pipirais, sukrėsti pomidorų padažą, suberti nuplautus ryžius, įpilti 0,5 l vandens, viską išmaišyti ir troškinti.

Išsitroškinusį plovą išversti į dubenį ir apibarstyti pjaustytais žalumynais.

Kalbėjosi Dalia Savickaitė

PARKO KAIMUOSE

Ginučių muzikantų šventė

Balandžio aštuonioliktoji ginutiškiams šiemet buvo ne tik Atvelykis. Į šią mielą lietuvių tautai dieną įsikomponavo ir vietinių muzikantų pagerbimo, ir tarptautinė paminklų apsaugos diena, ir... Ginučių malūno lankymo sezono pradžia. Bet apie viską iš eilės.

Ginučių kaimo ir apylinkių muzikantai nuo seno garsūs. Jų šposai tampa naująja tautosaka ir yra perduodama iš kartos į kartą. Taip, ko gero, yra ir daugelyje kitų vietovių. Tiesiog retai kur jų atminimas pagerbiamas prie jų gyventų vietų pritvirtinant atminimo lentas. Šią gražią tradiciją Ignalinos krašte pradėjo „Nalšios“ ansamblis iš Vilniaus. Šio ansamblio dalyvis, Ignalinos krašto vaikas R.Klimas su kolegomis rinko dainas, kitą etnografinę medžiagą, o prie dainingiausių pateikėjų namų, juos pagerbiant, tvirtino atminimo lentas siekiant įamžinti liaudies turtų saugotojų atminimą. Gal žinojęs šią tradiciją, o gal iš pagarbos jaunystės dienų sentimentams dr. R.Šimkūnas gimęs netolimame Vyžių kaime, o dabar gyvenantis Vilniuje, sumanė išdrožti atminimo lentą savo „muzikos mokytoji“, kolegai ginutiškiui a.a. Petrui Žigui. Šį muzikantą kaime vadino Makarą. Visose apylinkėse jis garsėjo savo smuikavimu. Šis p.R. Šimkūno sumanymas ir tapo pretekstu sukviesti būrin ginutiškius ir jų artimuosius.

Nors sinoptikai ir gąsdino artėjančiu lietumi, susitikimo dienos nekeitėme. Pačiame miško pakraštyje stovi labai gražiai muzikanto P.Žigo našlės Onutės prižiūrimas namas. Besirenkančius prie šio namo pasitiko vietinių muzikantų K.Šumino ir F.Ivanausko atliekamos melodijos, vėliau juos pakeitė į svečius atvykęs „Nalšios“ ansamblis. Nežinia, ar šis kiemas buvo matęs tiek mokslo daktarų iš Vilniaus, tiek korespondentų, seniūnų, aplinkinių vietovių gyventojų, muzikantų iš Ignalinos, Adukiškio, Vilniaus... Mažutukė, be galo šviesaus veido šio namo šeimininkė Onutė visai pradingo tokioje minioje... bet neilgam. Daugelis susirinkusiųjų norėjo prisiminti bendravimą su a.a. P.Žigu. Tylioji p. Onutė pasakojo, kad gyvenimas nelepino, bet vargo, gyveno, turi ką atsiminti, gali su kitais gyvenimo išmintimi pasidalyti. P.R.Šimkūno atsiminimai buvo betarpiškiausi. Ne viename pasibuvime kartu grota, ne kartą pokštauta kitus belinksminant. Ginutiškis F.Ivanauskas nors kurį laiką ir negyveno šiame kaime, taip pat jį kaip puikų muzikantą pamena. F.Ivanauskas bene vienintelis tądien atjautė muzikantų žmonas: šokiuose, šventėse muzikantui tenka ir akį svetimai moteriai pamerkti, ir pakibinti, ne kiekviena žmona tai pakenčia... o kaip p. Onutei pasisekė gyvenimą darniai nugyventi, tai tik jos, matyt, paslaptis... P.Fortunatas ir balsavimą suorganizavo, ar nereikėtų įkurti kaimo muzikanto dienos? Siūlė visiems susirinkusiems šią idėją paviešinti, padiskutuoti spaudoje ir pokalbiuose su valdžia ir... teikti LR Seimui balsuoti! Šis žmonių sambūris Ginučiuose idėją vertino teigiamai, o ką manote Jūs? Aukštaitiškos muzikos ambasadorius Lietuvoje ir užsienyje p.R. Klimas taip pat mena legendinį muzikantą Makarą: dar mažas būdamas,

kad ir varomas iš vakaruškų, bet vis tiek surasdavo būdų, kad ir iš užpeckio, jo grojimo pasiklausyti. Linkmenų seniūnijos (jai priklauso ir Ginučių kaimas) seniūnas J.Alekna buvo bene jauniausias iš kalbėjusiųjų. Jis pasidžiaugė visais ginutiškiais gražiai nuostabaus grožio kaime besitvarkančiais, tradicijų nepamiršančiais. Pats puikiai profesionaliai muzikuodamas ir grojikais džiaugėsi, dr.R.Šimkūnui už kaimo žmogui parodytą dėmesį dėkojo, o R.Šimkūnas, Aukštaitijos nacionalinio parko direkcijai padovanojo unikalią, iš medžio šaknies paties išdrožtą žvakidę, kad parko direkcijai nepritrūktų energijos šviesius renginius ruošti.

Vėliau važiuoti ir pėsti visi pasuko link kaimo kapinaičių, padėjo gėlių, „Nalšia“ giesmę muzikanto atminimui sugiedojo ne vienam ašarą išspausdama... O tuo metu virš kapinaičių suko gandrai... lyg naują gyvenimą žadėdami... neramus vėjas šiaurės nuo kapinių kalnelio puikiai apžvelgiamus Srovinaičio vandenį...

Pasak F.Ivanausko, muzikanto sėkmė ir vertė žiūrovas. Tad tądien susirinkę muzikantai iš visų pasviečių nusprendė muzikanto atminimui savo muzikavimą padovanoti, vietos gyventojų ir atvykusiųjų ausį daina pamaloninti. Suguzėjo visi į jau įprastą kaimo švenčių vietą - senojo malūno kiemą, kur vienas su kitu bendravo, šoko, grojo, šmaikštavo. ANP direkcija dėkojo šauniems kaimo muzikantams daug jų renginiuose padedantiems K.Šuminui, F.Ivanauskui, ignaliniėčiui K.Blaževičiui, antalksniškiui R.Žieviui, „Nalšiai“ ir naujesiems draugams Adukiškio kapelai. Kartu pasinaudojo proga šaunų „Nalšios“ kolektyvą pasveikinti su artėjančiu 20-uoju veiklos jubiliejumi, o nenurimstantį kraštietį R.Klimą su 65-uju gimtadieniu.

Regis, atgijo senasis malūnas, prisiminė laikus, kai jo kieman rinkdavosi būriai aplinkinių kaimų gyventojų ūkinių reikalų tvarkyti, regis, visa jame surinkta senoji vandens malūno įranga krestelėjo iš pasididžiavimo savo gyvybingumu ir gebėjimu žiemą vasarą čia vilioti keliaujančius, o vasarą ir kviesti nakvynei bei pasibuvimui prie almančių malūno kaskadų, regis, išgirdo jį dabar eksploatuojančio turizmo centro darbuotojų slapstas svajas apie planuojamą renovavimą... Sausas šių metų pavasario vėjas sukuriavo plačiuose „Nalšios“ moterų sijonuose, nuo malūno kiemo bruko kylančios dulkės dengė šokančiųjų batus, pavasariškai skambiai savo dainas dainavo malūnui dirbti padedantis Šravės upelis, gandrai nešė šapalus naujam lizdui... Kaip filosofiška pastebėjo renginio svečias, rašytojas, gamtos dainius L.Grudzinskas: sena sukuria nauja... gyvenimas nepavargdamas bėga pirmyn. Tai jaučia ne tik žmogus. Gyvenimo džiaugsmu pripildyti senieji pastatai, architektūros paminklai prisikelia naujam gyvenimui, atkreipdami į save dėmesį, tapdami reikalingi ir tokiu būdu išlikdami ateities kartoms kaip materialioji krašto istorija...

Gerą dieną dovanojo likimas visiems susirinkusiems, o renginio ruošėjams Aukštaitijos NP direkcijai ir Linkmenų seniūnijai belieka džiaugtis smagia švente, nes nieko nėra geriau kaip matyti laimingus, susidomėjusius vietos gyventojų veidus, stebėti, kaip nenoriai visi ima skirstytis...

D.Savickaite



Lengvo gyvenimo nebūna

Reškutėnų bendruomenė susikūrė ankstyvą 2003-ųjų pavasarį. Išrinktoji valdžia bando skatinti kaimo žmogų mąstyti apie tai, kas turėtų padėti formuoti pilietinę, atvirą bendruomenę, kad sumažėtų nejautrumas, išnyktų susvetimėjimas, kad žmogus norėtų išeiti iš savo kiemo ir bendrauti su kitais bendruomenės nariais, atvykstančiais svečiais.

Didžiulis lobis mūsų yra veiktūs žmonės. Mes visi kartu bandysime ieškoti atsakymų į kaimo žmogų kamuojančius klausimus, ieškoti ramios, kultūringų ir praktiškų sprendimų būdų stengdamiesi tas mintis perteikti visai kaimo bendruomenei.

Mūsų kaimo bendruomenei pasisekė atgauti tai, ką buvo praradusi buvusios kaimo kultūros namus. Švenčionių rajono savivaldybė leido naudotis šiuo pastatu, Švenčionių seniūnija padėjo šiek tiek sutvarkyti salę, bet pastatas jau prašosi kapitalinio remonto – tai artimos ateities uždaviniai.

Bandome atgaivinti senas tradicijas. Šių metų pirmąjį gegužės sekmadienį po šv. mišių jau šventėme Motinos dieną. Birželio pabaigoje ažuolų vainikais papuošėme Janiną ir Jonus jų bendruomenėje suradome daugiau kaip dvidešimt. Kukliai paminėjome Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo metines.

Salė reikalinga ir jaunimui, kuris, beje, noriai tvarkė aplinką. Šeštadieniais vyksta jaunimo diskotekose, kuriose tvarką palaiko vyresni kaimo žmonės. Jaunimas jau suskubo parengti projektą, kad galėtų dalyvauti pilietiškumo ugdymo ir laisvalaikio užimtumo programoje „Kompiuterinės technologijos kaimui“. Jei pasisektų jį laimėti, tai reikšia, kad galėtume įgyti kompiuterių pradžiamokslų priartėtume prie miesto.

Nauja veikla reikalauja daug žinių, įgūdžių, kurių dar labai stokojame, todėl labai džiaugiamės bendravimu su bendruomenių koordinatorėmis p. Rasa ir Natalija. Jos noriai susipažino su mūsų bendruomenės nariais ir pateikė daug patarimų, kaip veiklą padaryti naudingą bendruomenei. Jų dėka užmezgėme ryšius su Kauno technologijos universiteto studentėmis, kurios susipažino su mūsų bendruomenės žmonėmis, išanalizavo mūsų situaciją ir paruošė strateginį veiklos planą, kuris turėtų padėti bendruomenei koordinuoti ir tinkama linkme nukreipti savo veiklą.

Manau, kad savo veikloje turėtume vadovautis principu: daryti ne dėl bendruomenės, o su bendruomene. Toks principas turėtų atitikti visų norus ir pageidavimus, lemti sėkmingą bendruomenės veiklą. Dirva bendruomenės veiklai labai plati:

- būdų skaudiams socialiniams reikalams spręsti paieška;
- rūpinimasis gamtosauga ir istoriniu archeologiniu paveldu bei universiteto Reškutėnų mokyklos muziejumi;
- vaikų ir jaunimo ateities problemos ir nūdienos reikalai;
- senųjų amatų ir kaimo tradicijų tauta;
- turizmo plėtra Reškutėnų krašte ir kt.

Labai noriu, kad visi bendruomenės nariai įsijungtų į veiklą, patys stengtųsi padėti sau išnaudodami palankią progą, kad visi suprastų, jog lengva gyvenime nebūna. Kas nuoširdžiu darbu, prakaitu uždirba, tas turi vertę, o ką lengvai gausi, tas lengvai ir išeis. Labai to noriu pati ir linkiu to visiems bendruomenės nariams. Pirmiausia būkime vieningi ir nepakantūs blogiui.

Janė Petkūnienė, Reškutėnų bendruomenės pirmininkė



Sekminės!

Sekminės! Toks įprastas žodis meironiškams ir toks svetimas miestelėnams... Tik meironiškams ir jų artimiesiems dar nesvetimas menas: vainikų pyrimas ir sėdėjimas ant žalios, vėluojančio pavasario gėlėmis pasipuošusios pievos, šiemet lyg tam specialiai prasišvietusios saulutės atokaitoje.

Malonu atvykti į kaimą prieš šventę. Šeimininkės, kurios kasmet plukdo karveles ganiavai ežeru, jau lūkuriuoja prie kiemo vartų. Biečia tik susitarti, kaip, iš kurio kiemo plukdysime jas, kad ir atvykstantieji galėtų pasidžiaugti, šį retą reiškinį Lietuvoje pamatyti. Vėlyvas pavasaris ežero vandens dar neprišildė, bet šeiminikės Genia Brukštuvienė su marčia Laima, Alesia Aliejūnaitė ir Bronė Kriaučiūnienė pajukavavė rudens grįžtant juk dar baisiau būna... Reikia tik tešmenis gerai riebalais įtrinti ir palydėti į Pabiržės pussiasalį. Nesvarbu, kad nuo tos dienos, kai jų maitintojos atsidurs kitoje ežero pusėje, šeimininkės kelis kartus per dieną reiks plaukti valtėmis jų melžti, nepaisant nei kepinančios saulės, nei grumnančio dangaus nei pliaupiančio lietaus.

Kaime, įsikūrusiame tarp ežero ir miško, niekad nebuvo gerų sąlygų ganiavai. Jau ne kartą įvairiausi žiniasklaidos atstovai klausinėjo kaimo senolę Genią Brukštuvienę, nuo kada kaimo žmonės karveles plukdo? Pamena žilagalvė, kad taip darė ir jos anyta, kuri pasakojusi, kad ir prieš ją gospadinavusios taip darė. O kaimui juk šiemet 450! Sena tradicija, sąlygota gamtos, sename gatviniame nuostabaus kraštovaizdžio apsuptame kaime. Didžiuojasi šiuo kaimu gyventojai, džiaugiasi jo senbuvų optimizmu Aukštaitijos

didžiulėje dainų šventėje Zarasuose, tikrai stebino jo energija, pasišventimas muzikinei veiklai, na ir net Dievo dovanota fizinė ištvermė- akordeonas ne armonika, ne taip lengva einant juo muzikuoti, dainuoti ir žiūrovui šypsenos negailėti! Atidžiau stebintys rajono muzikinį gyvenimą pasidžiaugė ir jo vadovaujamo ansamblio muzikiniais pasiekimais. Išplukdę



karvutes, kurias dažniausiai ir tampa visų atvykstančiųjų domėjimosi objektu (o šiemet šeimos net iš Panevėžio buvo atvykę), išbūrė vasarai ne itin gerus orus, patraukėme į kaimo gale esančią Morkeliūnų pievą.

Visai šalia pievos dabar nauja autobusų stotelė. Dėkui Bronei Blažienei ir kelininkams, kad jie išsaugojo jos pakraštyje augantį ažuolą, kurį 1990 m. sodino garbus mūsų krašto sūnus, profesorius, signataras Česlovas Kudaba su tuomet jauniausiu kaimo vaiku Žydriumi Lukaševičiumi. Kaimo svečiai ir gyventojai tylos minute pagerbė šio iškilaus žmogaus, šiemet liepos mėnesį būtų galėjusio minėti 70-ųjų gimimo metinių datą, atminimą, ANP darbuotojai prie jo pastatė Algio Gaižučio išdrožtą atminimo lentą, padėjo gėlių.

O toliau, kaip ir dera Sekminėse linksmybės. Linkmeniškiai savo spektaklio scenografijos elementus puikiai įkomponavo gamtos sukurtame kraštovaizdyje. Tik va žiūrovams kiek neįprasta buvo... ant žolės atsisėsti. Dažniau šventėje besilankantys drąsiai atsineštuosius paklotėlius pasitiesė - kaip derėtų tokioje gamtos ir žmogaus darnos šventėje - ir problemų jokių neturėjo.

Nukelta į 11 psl.

nacionalinio parko direktijos darbuotojai ir su baime stebi, kas bus - kasmet jame daugėja naujai tik sezonui apsigyvenančių...

Kad šventė linksmesnė būtų, kad būtų kur akis paganyti draugėn pakvietėme Linkmenų meno mėgėjus, naują spektakliuką išruošusius, ir invalidų (žiūrėdamas į juos neįtarsi, jog tai žmonės, išgyvenę stiprius fizinius skausmus) draugijos dainų ir šokių ansamblį „Putinas“. Mane, kaip jau ne pirmus metus keliaujančią per kaimą su berželiais pasipuošusia eisena, kviečiančia visus gospadorius ir gospadines šventėn, tikrai nustebino putiniečiai. Net jaunesnieji, keliaudami per ilgą, paežerė išsidriekusį kaimą pradeda dejuoti, o šie lyg išpustyti, pasipuošę švytinčia šypseną, nuolat skambančia daina (rodės, kad jų upėms pabaigos tikrai nėra!) smagiu žingsniu traukė naujai asfaltuotu keliu per kaimą, kvietė besiglaudžiančius sodybose, kaišė jų kiemus berželiais, kuriuos maloniai parūpino Ignalinos urėdija. Procesiją vedė „Putino“ ansamblui vadovaujantis Ignalinos muzikos mokyklos direktorius Benediktas Jasiulionis. Žinant, kad šis žmogus iš vakaro buvo



Linkmeniškių spektaklis nuotaikingas, gerai žmonės į vaidmenis įsijautę, o pati tema ir Meironių kaimo istorijos detales liečia: demarkacinės linijos problemos buvo ir šio kaimo dalis. Spektaklis truko apie valandą, tad, manau, išstovėti gimtosios žemės bijantiems tikrai sunkoka buvo... Po spektakliuko vėl klausėmės „Putino“, kas akių nenuleisdamas gražiais aukštaitijos žemės dukterų austais rūbais pasipuošusiomis moterimis besigėrėdamas, kas nenuilstančios Irenos Leleikienės intermedijomis besižavėdamas, kas iškilmingais „Putino“ vyrų stotais stebėdamasis, o kas (ypač mažieji) nenuleisdami nuo „Danaltos“ dovanotų 100 kiaušinių kiaušinių kepimo proceso akių... Visiems jos kliuvo, visi ir

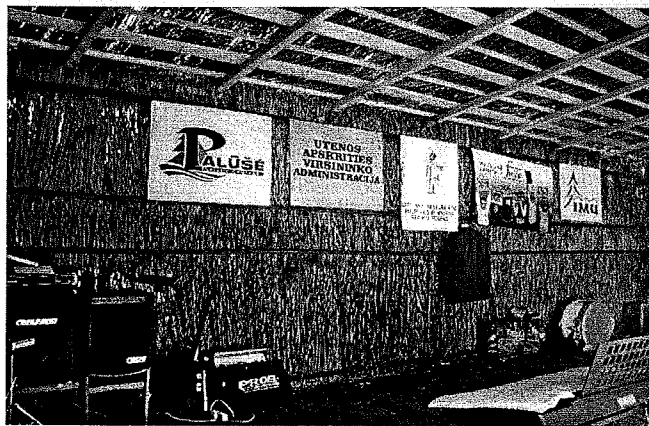
meironių šeiminių vaisėmis gardžiavosi, naminio sviesto ir sūrio ragavo vis palygindami su didžiuoju šventiniu, kurį Ignalinos pieninė šventės svečiams dovanojo. Pasirodo, abu saviti, abu savaip skanūs. Pieninės produkcija džiaugėsi ir kolektyvai, dovanų gavę.

Saulelei vakarop pasislinkus pieva ištuštėjo, šeiminkės sugobė rankomis siuvinėtas staltieses, jų pagalbininkai atokiau pastatė didžiulę keptuvę. Ši šventė baigėsi. Bet gražios kaimo gimtadienio datos paminėjimas visus žada sukviesti šv. Lauryno atleidai.

ANP kultūrologė Dalia Savickaitė

„Rytai-vakarai“ Palūšėje

Renginiai puikus būdas pristatyti ne tik savo regiono žavesį, bet ir vietos gyventojus supažindinti su kitų regionų kultūros paveldo ir nūdienės veiklos subtilumais. Tokių renginių šiomet ir tapo Aukštaitijos nacionalinio parko organizuotas Klaipėdos ir Ignalinos rajonų meno kolektyvų susitikimas



Palūšėje.

Iš kur atsiranda projektų idėjos? Visiems, kas domisi, ką veikia Utenos apskrities valdžia kultūrinės veiklos baruose, jau pora metų yra žinoma, kad Klaipėdos ir Utenos apskričių administracijos yra pasirašiusios kūrybinio bendradarbiavimo sutartį „Rytai-Vakarai“. Taip ir atsirado sumanymas suruošti šių regionų meno kolektyvų susitikimą, tikintis pristatyti visai kitokią „vakarietiškojo“ regiono kultūrą. Labai malonu, kad atvykę svečiai parodė ne vien žemaitišką, bet ir Klaipėdos krašto (kitai vadinamą šišioniškių) kultūrinį paveldą, krašto rūbus. Galutinis projekto tikslas: kontaktų užmezgimas.

ANP direkcija, pasitelkusi pagalbon Klaipėdos rajono kultūros skyriaus vedėjo Gintauto Bareikio patarimus, teikė projektą Kultūros ir sporto rėmimo fondui, gavo dalinį finansavimą ir toliau paramos ieškojo vietoje. Nurimti neleido ir nuolatinių parko lankytojų skambučiai ar bus „Palūšės vasaros“ šventė, kokia ji šiomet bus? Į mūsų prašymą padėti maloniai atsiliepė Utenos apskrities viršininko administracija, Ignalinos urėdija, UAB Švenčionių spaustuvė „Firidas“, UAB Birvėtos tvenkiniai, S.Goštautienės gėlių salonas ir Ignalinos savivaldybė, visiems šventėje apsilankiusiems dovanojusi fejerverką. Malonu, kad regione dirbantys verslininkai jau mąsto europietiskai ir suvokia, kad renginiai puiki proga pristatyti, pareklamuoti savo produkciją. Gal ir ne visai vietoje, bet įdomus pastebėjimas: Klaipėdos rajono kultūros skyriaus vedėjas G.Bareikis kilęs nuo Molėtų, Utenos apskrities kultūros tarybos vadovas G.Gricius – nuo Kretingos. Gražu, kad tai, ką nieko neklusdamas pakoreguoja likimas, gebama parodyti tokiu turiningu bendradarbiavimu įprasminant ir savo šiandieną, ir savo praeitį.

Renginį sveikino, dviejų regionų kultūrų susitikimu džiaugėsi Kultūros ministerijos vyr. specialistė Irena Seliukaitė, Utenos apskrities viršininkas Vilius Cibulskas, ANP direktorius Algirdas Panavas, Klaipėdos rajono kultūros skyriaus vedėjas

Gintautas Bareikis. Laukėme ir kitų oficialių svečių, bet jie, matyt, užsibuvo anykštėnų šventėje.

Šventę, susišaukę visus senuosius miškų ir vandenų dievus, pradėjo Ignalinos gimnazijos teatras „Iki“ vadovaujamas Jolantos Narbutaitienės. Jį keitė Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazijos folkloro ansamblis „Gervelė“ vadovaujamas Astos Strumilienės, dainų ir šokių pynę tęsė Ignalinos gimnazijos kapela „Kuparėlis“, vadovaujama Irenos Cicienienės, Dvilų folkloro ansamblis „Lažutis“, vadovaujamas Lilijos Kerpienės, skrabalistas Regimantas Šilinskas iš Kretingalės, šokių kolektyvas „Svetyčia“ iš Ignalinos, vadovaujama Elenos Skripkauskienės, Virginijos Asnauskienės vadovaujamas žvejienų ansamblis iš Drevernos, Gintauto Juodagalvio organizuota džiaz grupė „Keturi“ iš Ignalinos, Klaipėdos krašto dainas atliko Lilijana Ablėnaitė (nors daininkė dabar gyvena Vilniuje, bet jos senelė-klaipėdiškė, ir ji šioje šventėje buvo lyg tiltas tarp Lietuvos regionų kultūrų), koncertavo dabar Vilniuje dirbanti buvusio klaipėdiečio Audriaus Azguridžio vadovaujama grupė „Senas kuinas“, visų be galo lauktas klaipėdietis Simonas Donskovas. Visą šventę vainikavo fejerverkas ir „Black cat“ atliekamos nuotaikingos melodijos.

Susirinkusiuosius gražia aukštaitiška tarpe sveikino šventę vedusi E.Skripkauskienė, jai žemaitiškai atitarė drevėniškiai. Įdomu buvo stebėti šventės dalyvių reakcijas į šiuos tarminius skirtumus, regis, susitiko dvi kitataučių grupės..., Ignalinos“ laikraščio darbuotojas Kęstutis Žemaitis



juokavo, kad ir kaip žemaitiška jo pavardė, bet jau „vakariečių“ šneka jam – tikra aukštoji matematika...

Visus šventėje dalyvavusius tiesiogine to žodžio prasme pritrenkė virtuozas skrabalistas Regimantas Šilinskas. Tai, ką jis išdarinėjo scenoje, kokius garsus skleidė jo valdomas instrumentas, nei papasakoti nei aprašyti neįmanoma. Įprastinė liaudiška melodija pasiklydo jo šiuo instrumentu atliekamų muzikinių žanrų įvairovėje. Tegu gailisi visi, kuriems jo išgirsti neteko. Aišku, kad labiausiai lauktas šioje žemėje buvo čia niekad beveik neužklystantis estrados grandas Simonas Donskovas. Organizatorių „komandą“ stebino jo gerano-

Nukelta į 12 psl.

riškumas, paprastumas ir be galo didelė atsakomybė. Tikrai buvo baisoka, kad mūsų įgarsinimo specialistai nesusidoros su jo keliama reikalavimais, bet baigęs savo pasirodymą S.Donskovas padėkojo ir įgarsintojui Ričardui, ir organizatoriams, ir, aišku, tiems, kurie su juo pašoko. Tai tikrai buvo rimtas organizatorių jėgų išbandymas, o ką jau kalbėti apie tai, kaip jautėsi pats dainininkas. Regis, vasaros šventė jau aštuntoji, bet tokio reiklumo savo pasirodymui dar neteko stebėti. Neramu buvo dėl šio dainininko pasirodymą lydėjusių



merginų - juk neįsakysi įkyrioms uodienėms, kad negeltų jų puošnių kūnų... Mūsų originalioji estradėlė juk ant ežero kranto, kad žiūrovai ne tik sceniniais, bet ir gamtos vaizdais pasigėrėti galėtų..Malonu, kad S.Donskovas ir „Seno kuino“ muzikantai rado progą ir pagirti, ir išsakyti profesionalias pastabas mūsų rajone veiklą pradedančiai džiazo grupei „Keturi“. Ši jaunų vyrų grupė turi puikias perspektyvas, jos įsikūrimą inicijavę Ignalinos muzikos mokyklos mokytojai pajėgūs kelti grupės profesionalumą.

Ir atlikėjų ir organizatorių rūpesčius ir džiaugsmus vainikavo puikus fejerverkas. Tikrai įspūdingas reginys nušvietė vasarėjančią Palūšės padangę, o gal tai buvo ženklas Dievams, kad gerą orą atsiųstų?..Po Simono Donskovo pasirodžiusiai „Black cat“ komandai jau sunku buvo koncertuoti be pastiprintos scenos apsaugos, bet tas nesulaikomas sceną saugančių barjerų laužymas, reikia



manyti, atėjęs iš vakarietišku filmų, tikrai teigiamo įspūdžio nekelti, juolab, kad tai tiesiog trukdo įgarsintojams ir žiūrovams, save parodyti norintiems artistams.

Pamariečiai buvo sužavėti mūsų kraštovaizdžiu, žmonių svetingumu. Jie turėjo galimybę pasivažinėti Aukštaitijos nacionalinio parko takais, lydimi ekskursijos vadovų, pabuvoti Senovinės bitininkystės muziejuje, užkopti ant Ladakalnio. Neužmirštas buvo ir pagrindinis projekto tikslas kontaktų tarp atskirų kolektyvų formavimas. Klaipėdos

„Ažuolyno“ gimnazijai atstovavęs folkloro kolektyvas „Gerelė“ pasakojo, kad šioje gimnazijoje ypatingai daug meno kolektyvų (etnografinis, liaudies ir modernaus šokio, dramos ir t.t.), gausu sportinių komandų. Kolektyvas „Gerelė“ išvyko nusiteikę siūlyti pasirašyti bendradarbiavimo sutartį. O juk tai puikus būdas Ignalinos rajono vaikams susipažinti su kito Lietuvos regiono gyvenimu, pabūti prie jūros, o klaipėdiečiams užkopti į vaizdingas aukštaičių kalvas, pasiirstyti ežeruose ir gal net būti „pakrikštytam“ bitės Senovinės bitininkystės muziejuje. Kitas,



regis, taip pat sėkmingas kontaktas: grupės „Keturi“ vadybininkas G.Juodagalvis sutarė su taip pat džiaza grojančia grupe „Senas kuinas“ dėl bendradarbiavimo ruošiant projektą numatomai jaunųjų „džiazmenų“ stovyklai organizuoti. Sąlygas stovykloms organizuoti ANP turi, bereikia specialistų pagalbos. „Svetyčia“ kontaktavo su Dovilų „Lažupiu“ ir Drevernos žvejienėmis. Kaip toliau klostysis jų santykiai, parodys laikas. Noriu tikėti, kad kalbinis barjeras nesutrukdys vieniems kitus susirasti...

Vasarą pradėjome... Svarbu, kad nuotaika visų organizavusių šventę šiandien tikrai puiki: ANP „ūkininkai“ M.Polita ir V.Kupetis jau žiūri, kaip poilsia vietas sezono pradžiai pagražinti, budėjusi šventėje medikė sakė, kad besiskundžiančiųjų nebuvo, gaisrininkai šventėje nieko negesino, policininkai nieko iš po ratų netraukė, peštukus greit apramino, neramumą kėlė tik kažkieno labai neatsakingai į



šventę pasiimtas, pamestas, išgąsdintas ir kitus gąsdinantis rotvelleris. Kitamet besiruošiančių į šventę noriu paprašyti: nesivežkite šunų į šventę, nes čia daug mažų vaikų. Tėveliai, pasidomėkite savo paaugliais, nes jie po egzaminų pajunta neįtikėtinai stiprų ir papuoštą visomis negatyviomis savybėmis suaugusio žmogaus sindromą.

Ir kaip įprasta iki kitų susitikimų!

Dalia Savickaitė



Ponios Vlados likimas žvaigždėms patikėtas

Jau keletą metų puoselėjau svajonę parašyti apie žmogų, kurio gimtadienis ir vardadienis tą pačią dieną. Jau senokai norėjosi patikrinti rytiečių hipotezę, kad laimingas tas žmogus, kurio garsinis (t.y. vardo) kodavimas atitinka žvaigždynų siunčiamos informacijos kodą. Ar iš tikro žmogus, kurio vardadienis sutampa su gimtadieniu, laiko save laimingu?

Beieškodama tokio herojaus Aukštaitijos nacionalinio parko kaimuose užsukau ir į Pertiškės, vietinių gyventojų vadinamą Petrovo, kaimą. Kaimas tipiškas aukštaitiškas, gatvinis, senas, netoliese buvęs palivarkas. Iš kaimo gyventojų pavardžių galima atskirti, ar buvo į jį užkuriais „atėjusių“: tradiciškai čia gyveno tik Mudinai, Čeponiai ir Vaickai. Kone kiekvienas gyventojas jame turėjo būdą ar išorės savybes atitinkančią pravarde, savą žolininką ir savą „nužiūrėtoją“, bet didžiausia jo įdomybė ir unikalumas ta, kad jis visai šalia rajono centro-Ignalinos, o jame, lyg inkliuzai gintaro laše, sustingę praeitų amžių žmonių išgyvenimai, dar ir šiandien formuojantys kaimo žmonių bendravimo ypatumus. Slėpiningą miške prisiglaudusio kaimelio tylą laiks nuo laiko sudrumsčia čia dabar atostogaujantys buvusių gyventojų anūkai, į verslininkų Mudinų sodybą atvykstantys medienos gaminių užsakovai. Šių žmonių sodyba pačiame kaimo pakraštyje, prigludusi prie ne itin kokią šlovę turinčio beržynėlio bei senų kaimo kapinaičių, tad nuo Strigailišio pusės važiuodamas ir neįtarsi tokio civilizacijos produkto čia esant.

Šiame kaime sutikau ir savo ieškojimų tikslą. Ponia Vladislava Grušnienė birželio 27-ąją minės ne tik savo vardadienį, bet ir 75-ąjį gimtadienį. Paprasčiau jos prisiminti nugyventas dienas ir pačiai įvertinti savo gyvenimo sėkmę. Pabandykite ir Jūs pagalvoti, ar teisi rytiečių išmintis?

Ponia Vladislava gimė Trakų rajone, Talkiškių kaime. Ten ji augo gausioje dešimties vaikų (iš kurių užaugo aštuoni) šeimoje, ten mokėsi ir baigė keturis pradinės mokyklos skyrius. Prasidėjus karui, negandos prisilėgę šeima, nutrūko ir mergaitės mokslai. Tuomet jos - dar Palunkiškytės - tėtis apylinkėse garsėjo kaip puikus kaimo, o vėliau ir valstijos seniūnas, mama buvo šlovinama už svetingumą, šeimyniškumą, žoliovimo įgūdžius. Su begaline meile V.Grušnienė pasakojo apie didelį namą ant iš ežero ištekančios upės kranto, puikią apylinkių gamtą, kaimo jaunimą ir... paliktus ten artimųjų kapus... Kaip ir daugelis Lietuvos šviesuolių, jos tėtis buvo ištremtas, ištėrmime teko būti ir seseriai. Persekiojimų šešėlis, lyg nelaimių šleifas, lydėjo šeimos narius beveik visą gyvenimą. Džiaugiasi, kad su Lietuvos laisve susitvarkė ir šeimynyškųjų gyvenimas, ir sesers vaikai sugrįžo į Lietuvą, ir pačiai jau nebereikia bijoti naktinio kėgėbistų beldimo į langus...

Gal todėl, kad artėjant gimtadieniui žmonės linkę prisiminti jaunystės dienas, gal todėl, kad ten liko džiaugsmingiausi prisiminimai, žvitrioji namų šeimininė vis sugrįždavo į vaikystės prisiminimus Talkiškių kaime. To, ką ji papasakojo apie kaimo bendruomenės tradicijas, daug ko galėtų pasimokyti šiandieninės savanoriškai ir dirbtinai besikuriančios kaimo bendruomenės. Ponios manymu bendruomenė, tai kaimo moralės kodeksas, kaimo teismas ir pagyrimų lenta, vietinė policija ir advokatai. Mena ji, kad kartą buvę taip, jog į kaimą užkuriais atėjęs vyriokas, vedęs ne itin didelę gražuolę, kartą ją primušė, kaltindamas nepatrauklumu. Susibėgo tuomet kaimo vyrai, išsikvietė išdrįsusį jų kaimo dukrą skriausti, trumpai ir aiškiai pasakė, kad tokiam elgesiui pasikartojus jis nebegalėsias savęs nei tos moters vyrų, nei šeimoje gimusios dukrelės tėvų vadintis, nei į turtus pretenduoti... Paveikė! Dabar taip vadinamas socialinis darbas taip pat buvo labai gyvybingas bendruomenėje: jaunimas į šokius vaikščiodavo vis į kitus kaimus paeiliui. Draugų būdavo ir karo suluošintų, tad vieni nešdavo ramentus, kiti patį žmogų, o kad jam nebūtų liūdna ir skaudu šokiuose, tai vis po kokią pašnekovą surasdavo.

Ir vis tik, kaip ponia Vlada šiuose kraštuose atsidūrė? Pokario kartos, lyg ir aišku, mokslo įstaigų paskyrimais buvo

išblaškytos iš gimtųjų etninių regionų, o kas ją čia atbloškė? Pasirodo politika... Mat, ištrėmę tėvą, saugumiečiai ėmėsi verbuoti kitus šeimos narius. Patriotiškai auklėtiems vaikams tai buvo nepriimtina, reikėjo kažkaip „dingti“ iš jų akiračio. Tuomet Lentvaryje malūno direktoriumi dirbęs Petriškės kaimo sūnus Juozas Mudinas pasiūlė jai važiuoti prižiūrėti senstančios motinos. Tai buvo būdas pabėgti nuo persekiotojų, nealkti ir nešalti gaudynėse. Nors, kaip vėliau parodė gyvenimas, ir čia ją pasiekė ilgi informatorių pirštai... Taip ir prisiglaudė šiame kaime pas ją mylėjusią sengalvėlę, čia ją ir būsimas vyras Vytautas sutiko ir tėvų trobon parsivedė. Patiko jai atviras, nuoširdus, neskūpas, darbštus jaunikaitis. Nuo tada ir šeiminkauja čia ponia Grušnienė jaunesnioji. Matyt, gerai ūkį tvarkė, kad anyta turtą ne sūnui, o jai užrašė, pasitikėjo, kad ji sugebės tą „Petravo berną“ rimtu vyru, šeimos tėvu padaryti. Pagimdė ji jam tris vaikus, sodyba iš toli linksmai šviečia modama įvairiaspalvių gėlių šakomis. Kartu jie džiaugiasi gretimai gyvenančios, Ignalinos mokykloje dirbančios dukros Birutės Čeponienės pasiekimais, anūkais, kartu laukia iš Vilniaus atvykstančio sūnaus su marčia, kartu išgyveno jaunėlio sūnaus mirtį, kartu ir dabar leidžia dienas vienas į kitą atsiremami.

Sunkūs buvo pirmieji metai šiame kaime ne vien dėl politinio persekiojimo, bet ir dėl kitokių žmonių papročių. Gal tik viena kultūrinė ypatybė siejo su gimtuoju kraštu: ir Trakų rajoną, ir Ignalinos dąrkė demarkacinė linija su lenkais. Gimtinėje jai teko stebėti lietuviškos spaudos gabenimo problemas (jos tėtis gabendavo literatūrą). Su dėkingumu p. V.Grušienė mena tuomet padėjusią jai čia pritapti Mariją Mudėnienę. Šioji tuo metu dirbo kaimo skaityklos - klubo vedėja, parinkdavo įdomesnių knygų paskaityti. Pamena, kaip jau sukūrus šeimą vieni pas kitus šventes švėsdavo... Mena ir vyresniųjų Anupro ir Konstancijos patarimus, dar gyvos kaimo senolės Olimpijos Čeponienės siūtus puošnius rūbus... Gyvenimo užgrūdintai moteriai nesinorėjo vyrui ant šprando sėdėti, tad vis galvodavo apie darbą. Dešimčiai mėnesių praėjus po dukros gimimo ją pas save sanitarė pakvietė dirbti tuometinė ginekologė Rūta Račiukaitytė. Ignaliniečiai gal dar mena, kad poliklinika tuomet buvo dabar šeiminkus įgijusiame pastate kur anksčiau dar ir mėsos bei pieno parduotuvė buvo (o priešais sveikatos skyrius dabar - Kuliukų gėlių parduotuvė, vaistinė). Tas mūro namas buvo šaltas, tad jau trečią valandą nakties reikėdavo ateiti ir krosnis kūrenti, kad ligoniai nešaltų. Griežtas buvo tuometinis vyr. gydytojas Ivan Zaikovskij... Poliklinikoje V.Grušienė dirbo 34 metus, karjerą joje baigė jau gebėdama daryti rentgeno nuotraukas, globojama gydytojos Mildos Bagdonienės, besidžiaugianti gydytojo Leono Kiaupos gerais atsiliepimais.

Viso pokalbio metu jautėsi, kad moteris dėl visko turi griežtą savo nuomonę, nuostatas, požiūrį, stebino sklandi, turtinga kalba. Kalbai pasisukus apie nūdienos medicinos problemas ji sakė, kad valdžia visai negalvojanti. Kur matyta kalbėti apie ligoninės uždarymą! Rajone tiek senų žmonių kur jiems po Uteną ar Vilnių baladotis: nei jėgų, nei pinigų, nei, pagaliau, miestų tvarkos pažinimui! Gerai, kai jos vaikas Vilniuje, o ką kitiems daryti? Ponia Vlada sakė, kad tokių valdininkų kalbų paklausius norisi prašyti, kad pagaliau į paprastus žmones atsigręžtų, pati pasiruošusi vėl, kad ir mažučiame namelyje krosnis kūrenti, kad tik žmonėms tokios kančios neužkrautų! Pagalvokit jau jos darbo pradžioje Ignalinoje buvo akių ir vaikų gydytojas, terapeutas, chirurgas, stomatologai, o juk dabar jau tokie modernūs laikai! Sako, jei būtų kiek jaunesnė, tai piketuot eitų ar jau nors raštus visos Lietuvos valdžioms parašytų! Iš savo patirties žino, kad asmeninė gerovė žmogus pats privalo ginti. Visa Lietuvos patirtis rodo, kad nieko čia savim nesirūpindamas nepasieksi.

Tai liudija ir visai nesenų dienų prisiminimai. Apie 1989 metus jų kaimą buvo sumanyta numelioruoti, antidė jame statyti, aplinkinius sklypus privačių namų statybai, sodo bendrijai išdalyti. Papiktino moterį ši užmačia. Kaip ten begalvotum, bet čia pirmasis Lietuvos nacionalinis parkas, jo uždaviniai ne

naujų namų pristatyti, bet tai, kas yra, ateičiai išsaugoti! Pradžioj paklausimus vietos valdžiai surašė, po dviejų savaičių atsakymų negavusi rašė respublikos valdžiai, rinko kaimo žmones, ėjo pas vietos valdžias: surado būdą ir pasiligojusius nuvežti. Pati mažutukė, bet atsistojusi prieš griovius rausiantį ir kaimo puošmenas obelis - raunantį melioratorių ekskavatorių sustabdė ir laukė kol atvyks rimti šalies valdžios vyrai. Pirmasis atvyko tuometinis Miškų ūkio ministerijos viceministras Rimantas Klimas, vėliau gamtos apsaugos departamento atstovai. Būtent šie žmonės palaikė jos iniciatyvą išsaugoti kaimą. Tuomet drąsiau buvo su Žemės ūkio ir melioracijos veiklų koordinatoriais kalbėti. Vienam iš jų net teko pasakyti: „Nors Jūs širdį šildo diplomai, bet apie grožį Jūs prasiau nei aš su savo išsilavinimu nusimanote“. Ginčijosi, tarėsi, bet kad ir papykę, vis sakydami: „Boba kaip skruzdėlė visus vyrus nugulėjo“ buvo priversti žmonių balsus išgirsti, savo nurodymus pakeisti.

Nėra poniai Vladislavai Grušnienei malonūs tie pykčiai, bet kartais be jų negalima. Kas būtų su Lietuva, jei ši sausio 13-ąją p.Vlada nebūtų turėjusi sveiko pykčio, noro įrodyti, kad sugeba pati tvarkytis? Su didžiausiu įkarščiu ji mena, kaip net pati ligoninėje gulėdama rinko parašus, - arši buvo sąjūdiėtė... Lemtingojo sausio sukrėtimai pabudino ir kitą jos talentą - eiliuoti. Varčiau jos atidžiai susegtą kūrybos aplanką ir stebėjausi: moteriai jau apie šešiasdešimt buvo, kai rašyt pradėjo! Kokia jėga turėjo prasiveržti nuo vaikystės lydintys

išgyvenimai! Kiek emocijų ir talento slypi paprasto Lietuvos žmogaus širdyje: auka, džiaugsmas, Afganistano karas, bundanti gamta, Kalėdų žavesys, prie ligonio lovos palinkusi rūpestinga seselės galva... Dabar ji savo lyrinėmis mintimis dalijasi ir su „Lelijiečiais“ - Ignalinos viešojoje bibliotekoje įsikūrusio literatų klubo nariais, pati yra šio klubo narė.

Gaila, bet dabar ponia Vlada sakosi esanti „duobėje“. O gal tiesiogiai ją paliečiančių sukrėtimų nebėra, o gal tiesos ieškojimui jau jėgų trūksta... Nors neatrodo! Mažutukė, elegantiška ponia Vlada, čia atostogaujančių vaikų gerąja teta vadinama, išlydėdama aprodė vaistažolynus ir prašė visiems priminti: savo šalį, savo kiemą, savo įsitikinimus, savo svajones ir siekius reikia išmokyti patiems ginti. Valdžia visur yra valdžia, o jos piršteliai visuomet ir visur į save lenkti buvo...

- Ar Jūs laiminga, ponia Vladislava?

- Taip. Turėjau puikius mane išauklėjusius tėvus. Turiu vyrą ir vaikus. Mane visą laiką supo geri žmonės, kurie man visą laiką padėjo. Aš turiu jėgų padėti kitiems žmonėms. Aš didžiuojuosi, kad gyvenu laisvoje Lietuvoje, aš sugebu suprasti jos istoriją ir šiandieną. Aš matau žemės grožį ir moku atsikratyti jos purvo, pagaliau aš matau, skaitau, aš gebu parašyti eiles! Aš nebijau savo nuomonės ir moku ją pasakyti, tad kodėl aš turėčiau būti nelaiminga?

ANP kultūrologė Dalia Savickaitė
tel (8~386) 474 95, (8~614) 401 26

MŪSŲ ŽMONĖS

Pažintis ir dabartinė draugystė su Aukštaitijos NP vyr. ekologu Broniumi Šablevičiumi

Gamta pradėjau domėtis būdamas dešimtoje klasėje. Nežinau, iš kur atsirado toks staigus potraukis gamtai. Įdomu buvo viskas: paukščiai, augalai, vabzdžiai, žinduoliai ir t.t. Būdavo, grįžti iš mokyklos, ant dviračio ir į mišką. Entuziazmo ir noro, kuo geriau pažinti gamtą, buvo per akis. Pamatai, būdavo, kokį paukštį ir leki paskui jį, norėdamas kuo geriau pažinti: kaip jisai atrodo, kaip čiulba. Įdomūs buvo laikai. Bet po kelerių metų įstojus į Vilniaus pedagoginį universitetą studijuoti biologijos supratau, kad visos gamtos iš karto neaprepsiu. Kaip pradedančiajam, tai būtų per daug sudėtinga. Tad ir teko kreiptis į Aukštaitijos NP vyr. ekologą B. Šablevičių pagalbos.

Tą dieną atsimenu kaip šiandien. Į pirmą susitikimą ėjau pasimetęs ir pilnas baimės, o paskambinus į duris ir Broniumi jas atvėrus, nežinojau, ką sakyti. Žodžiu, pirmieji žingsniai buvo sunkūs, ko dabar nepasakytiau apie save. Nuo to laiko su Broniumi tapome labai gerais draugais.

Šablevičius Broniaus begalinio troškimo ir pagalbos dėka, pradėjau domėtis vabalais, nors, tiesą pasakius, ši mintis iš pradžių man nelabai patiko. Neįsivaizdavau savęs, renkančio vabalus. Juk man, kaip pradedančiajam, norėjosi pradėti nuo kažko stambaus, labiau apčiuopiamo. Bet vis tik Bronius pasiekė savo ir šiuo metu pagrindinė mano tyrimų sritis yra vabalai. Savo kolekcijoje jau turiu apie 300 rūšių vabalų. Aišku, tai lašas jūroje palyginus su Broniaus vabalų kolekcija. Bet juk dar viskas prieš akis, dar tik pati pradžia. Jau treči metai konkrečiau tyrinėju Ažvinčių girios ūsuočius (Būrys vabalai, šeima ūsuočiai). Apie tai parašytas kursinis darbas, dabar baigiamas rengti diplominis.

Jausdamas begalinę meilę gamtai, nepamiršau ir paukščių, augalų. Vasarą, nuolatinių žygių su Broniumi metu pradėjau pažinti augalus, kurių anksčiau visai nepažinojau. Nuošaly neliko ir paukščiai. Bronius dažnai veddavosi mane prie lizdų, kur perėdavo juodieji gandrai, ereliai rėksniai, žuvininkai ir kt. Šie paukščiai mūsų nepastebėdavo netgi mums esant po lizdu. Mes stengdavomės išlikti nepastebimi, elgdavomės labai atsargiai, kad netrikdytume šių nuostabių paukščių ramybės. Po mūsų apsilankymų lizdo nepaliko nė vienas retas paukštis, ko nepasakys apie kitus ornitologus.

Vėliau, kartais vienam vaikstant po Ažvinčių girią ir ieškant naujų ūsuočių rūšių, tekdavo garbė atrasti naujų, Broniumi nežinomų, plėšriųjų paukščių lizdų. Jūs net neįsivaizduojat, koks tada apimdavo džiaugsmas.

Atėjus pavasariui, tradiciškai nuolatine mūsų apsilankymo vieta tampa Žemaitiškės pievos šalia Kretuono ežero „paukščių rojus“. Ir ko tik tai ten neprisiziūrim! Nors, tiesą pasakius, pirmą kartą ten nuėjęs, galėjau pasakyti, kur guls plaukia ir kur žąsys pievoje maitinasi. Daugiau nieko. Dabar gi galiu išvardinti visas ten esančių paukščių rūšis. Tai irgi Broniaus nuopelnas.

O labiausiai už viską su Broniumi laukiame žiemos, vasario mėnesio, kada Ažvinčių girioje (ir ne tik) pradeda ūbauti pelėdos. Na, tada tai nėra ko sėdėti vietoje. Norisi kuo greičiau bėgti iš namų į girią ir klausytis pelėdų balsų, ieškoti jų gyvenamųjų vietų. Tai, sakyčiau, irgi Broniaus nuopelnas. Jis visada sugeba sudominti kažkuo nauju. Ir ši Broniaus pasiūlyta intriga manyje sukėlė tiek entuziazmo, kad net šiuo metu rimtai

Nukelta į 15 psl.



pradėjau tyrinėti pelėdas. Argi nenuostabu iš arčiau susipažinti su pelėdomis, įsijausti į jų gyvenimą? Vien išgirdęs pelėdos balsą, netenki žado, o jeigu dar pamatai skrendančią virš galvos ar tupinčią medyje, tai net kraujas užverda. To žodžiais nenuopasakosi. Begalinis potraukis pelėdoms yra ir dėl to, kad jos yra sutemų ir nakties paukščiai. Dėlto jų gyvenimas be galo įdomus ir paslaptingas, mažai žinomas. Tad ir traukia jos savo paslaptingumu. Kartą pamatęs ir išgirdęs pelėdą negali sustot...

Daug būtų galima pasakoti apie mūsų žygius. Visų ir nenuopasakosi. Aš be galo džiaugiuosi, kad susipažinau su tokiu

žmogumi ir apskritai džiugu, kad ant šito margo svieta dar yra tokių žmonių. Aukštaitijos NP direkcija turėtų didžiulis, kad turi tokių nuostabų darbuotoją. Manau, ir ateityje su Broniumi išliksime gerais draugais, daug ką gero nuveiksime nuolatos būdami gamtoje. Juk mūsų mintys visada sutampa, visada esam pilni noro ir entuziazmo.

Tautgirdas Masiulis
VPU biologijos spec.

2002 04 11

IV kurso studentas

ANP kultūrininkės rūpesčiai

Kaip žinia, įgyvendinant projektą parkas ruošiasi dideliui, tikimės, daug regiono gyventojų ir svečių sulauksiančiam renginiui, kuris mūsų žmonių paprastai vadinamas „Palūšės vasara“, tad ANP kultūrologė Dalia Savickaite sutikome pačiame darbų įkarštyje ir, nors ir labai gaila, ji su mumis galėjo bendrauti tik labai trumpai.

Kada jūs atostogaujate, juk jūsų visi didieji renginiai skamba vasaros metu?

Tiems, kas nori rajoną padaryti patrauklesnį, kas dirba turizmo ar pramogų srityje šioje unikaloje teritorijoje pretenduojančioje į kurortinio rajono statusą nederėtų vasarą galvoti apie atostogas. Europa reikalauja spartaus mūsų keitimosi juolab, kad tiek daug projektų šiame siūlo teikti besibaigiantys PHARE ir kt. fondai. Atostogoms yra užtekina gražių kitų metų laikų. Tuomet ir atostogauju, jei tuo metu nereikia vykti į mokslus Klaipėdos universitete.

Kuo gyvenote šiuos metus, ką siūlysite mūsų rajono gyventojams ir svečiams?

Visi šių metų renginiai nacionaliniame parke pažymėti jubiliejaus ženklų - seniausios Lietuvos saugomai teritorijai 30 metų.

Pavasariniai, reprezentaciniai tikrojo gimtadienio kovo 29-osios - renginiai, kurie buvo skirti Ignalinos bendruomenei (foto paroda, literatūros apie parką paroda, gamtosauginė moksleivių akcija darbuotojų pagerbimo šventė, vakaronė), jau mūsų veiklos istorija. Sekminėse pagerbėme Aukš-

taitijos NP įkūrimo iniciatoriaus (būtent Ignalinos rajone) a.a. prof., signataro Č.Kudabos atminimą: prie jo 1990m. per Žemės dieną sodinto ažuolo pastatėme atminimo lentą. Birželio 3-ąją pristatėme savo parodą LR Seime. Ačiū ją padėjusiems paruošti Saugomų teritorijų tarnybai, Ignalinos bibliotekos kolektyvui, Ignalinos gimnazijos mokytojai P.Mikštui ir jo mokiniams, K.Blaževičiui ir G.Giriūnui. Parodoje buvo pristatyti A.Panavo, B.Šablevičiaus foto darbai, istorinėmis jau tapusios kitų autorių nuotraukos. Parodą ir jos dalyvius sveikino Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko pavaduotojas H.Žukauskas, su vėliau po Seimą ekskursavusiais parko darbuotojais susitiko ir į jų klausimus apie darbo Seime ypatumus atsakė Seimo narė G.Purvneckienė. Maloniai nustebino susitikimas su ten dabar dirbančiu mūsų kraštiečiu, buvusiu Tverečiaus mokyklos vokiečių kalbos mokytoju A.Pilipausku. Birželio 11-ąją mūsų ekologinio švietimo centre, Meironyse, konferencijoje susitiko Lietuvos saugomų teritorijų darbuotojai, dalyvavo Aplinkos ministras A.Kundrotas, Saugomų teritorijų tarnybos vadovai, Utenos apskrities viršininkas V.Cibulskas, Ignalinos rajono meras B.Ropė, atskirų mokslo ir kultūros sričių specialistai: I.Seliukaitė ir V.Mituzas, Ignalinos urėdijos direktorius E.Kapturauskas.

Birželio 12-ąją įgyvendinsime projektą „Rytai Vakarai“ (Klaipėdos ir Utenos apskričių meno kolektyvų susitikimas), pasibaigiantis linksma fiesta visai regiono bendruomenei. Mes tikimės, kad tokie renginiai padės įgyvendinti ES idėją apie kiekvieno etninio regiono savitumo išlaikymą ir tuo pačiu vieningo Lietuvos regiono sukūrimą. Ši šventė visų lauks birželio 12 d. 16 val.

Artimiausioje ateityje iš Seimo grįžusi paroda iškels į Utenos ir Švenčionių savivaldybes, ANP regiono mokyklas ir t.t.

Mūsų planuose šiame ir tradicinė Medkopio pabaigos šventė - rugpjūčio 15-ąją per Žolinę Senovinės bitininkystės muziejuje. Jai suorganizuoti taip pat buvo teiktas projektas Kultūros ministerijai (gautas dalinis finansavimas), regis, (bija prisikalbėti) šiame turėsime labai rimtus partnerius jai suruošti net iš Pasaulio lietuvių kultūrinių ryšių centro. Šiame numatomos šentės idėja - medus ir duona.

Jei kolegos kultūrininkai nepabrokys, prisidėsime ir prie Meironių kaimo jubiliejaus organizavimo.

Tai visa, ką realiai planuojame ir kam teikėme projektus, užregistravome Ignalinos rajono savivaldybėje, atliepdami naujai renginių ruošimo tvarkai rajone. Ši tvarka šiek tiek riboja veiklą, nes kartais atsiranda įdomių ir turinčių vertingų pasiūlymų partnerių, bet išankstinės registracijos nebuvimas stabdo situacijoje gimstančių idėjų realizavimą, bet tvarka yra tvarka.

Šiaip šie metai parkui nėra labai lengvi nei finansiškai, nei mokantis dirbti naujomis sąlygomis po įvykusios pertvarkos. Bet patirtis įgyjamas dalykas. Todėl mes, o tikiuosi ir Jūs, tikimės, kad Parko renginiai tik įvairės, bus turtingesni ir parkas ne vien savo prigimtiniu žavesiu, bet ir patraukliais renginiais skatins turizmo plėtrą ir darbo vietų kūrimą regione, pritardamas regiono perspektyviniuose planuose keliamoms idėjom.

Kalbėjosi Kęstutis Žemaitis



Turizmo centro teikiamų paslaugų kainos
Nakvynės kainos (1 kambarys 1 parai)

Administracinis pastatas

(1,2,3 ir 4-viečiai kambariai)

1-vietis kambarys - 27 Lt
2-vietis kambarys - 37 Lt
3-vietis kambarys - 47 Lt
4-vietis kambarys - 52 Lt
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai aukšte.
Yra sąlygos maisto gaminimui.
Kambariai žiemą šildomi.

Parko g-vės vasaros tipo nameliai
(2,3-viečiai kambariai)

2-vietis kambarys - 37 Lt
3-vietis kambarys - 44 Lt
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje.
Yra sąlygos maisto gaminimui atskiroje patalpoje.

Žaliosios g-vės vasaros tipo nameliai
(2-viečiai kambariai)

2-vietis kambarys - 30 Lt
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje.
Yra sąlygos maisto gaminimui atskiroje patalpoje.

Miškininkų g-vės vasaros tipo nameliai
(4-viečiai kambariai)

4-vietis kambarys - 62 Lt
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje.
Yra sąlygos maisto gaminimui atskiroje patalpoje.

Draugystės g-vės vasaros tipo nameliai
(2-viečiai kambariai)

2-vietis kambarys - 28 Lt
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje.
Yra sąlygos maisto gaminimui atskiroje patalpoje.

Dviejų kambarių vasaros tipo namelis - 70 Lt
(parai)

WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje.
Yra sąlygos maisto gaminimui atskiroje patalpoje.

Pirties namelis

2-vietis kambarys - 37 Lt
3-vietis kambarys - 44 Lt

Trijų kambarių numeris su daliniais patogumais
pirties namelyje - 140 Lt

Pirties namelio nuoma (gyvenamieji kambariai, salė, pirtis) - 400 Lt

Vaikai iki 3 metų apgyvendinami nemokamai.

30 ir daugiau žmonių grupės vadovui nakvynė nemokama.

Už vietą palapinei statyti Turizmo centro teritorijoje (WC, šiltas, šaltas vanduo, dušai atskiroje patalpoje. Yra sąlygos maisto gaminimui) iki 3 parų - 10 Lt (para), nuo 4-9 parų - 7 Lt, nuo 10 paros - 4 Lt.

Kambariai su patogumais

Dviejų kambarių numeris

WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas, vonia, šaldytuvas. Žiemą numeris šildomas.

1 para	nuo 4 paros	nuo 8 paros
90 Lt	70 Lt	55 Lt

Dvivietsis kambarys

WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas, vonia, šaldytuvas. Žiemą kambariai šildomi.

1 para	nuo 4 paros	nuo 8 paros
50 Lt	40 Lt	30 Lt

„Palūšės“ valtinė
Valtinės telefonas (užsakymų
priėmimas): +370 386 360 79
El.p. info@valtine.lt

Plastikinė valtis (keturvietė su dviem porom irklų)

1 val. 5 Lt
1 para nuomos kaina parai 25Lt
(nuomojantis 2 ir daugiau parų) 25 Lt

Plastikinė kanoja (keturvietė)
1 val. 10 Lt

1 para nuomos kaina parai 60Lt
(nuomojantis 2 ir daugiau parų) 50 Lt

Dvivieta baidarė (brezentinė arba plastikinė)
1 val. 10 Lt

1 para nuomos kaina parai 50Lt
(nuomojantis 2 ir daugiau parų) 40 Lt

Ekskursijos, vandens žygiai valtimis, žygiai pėsčiomis po Aukštaitijos nacionalinį parką

Lankytinos vietos: Palūšės lankytojų informacijos centras. Palūšės bažnyčia su varpine, architektūros ansamblis. Akmens amžiaus būstas. Pilkapio ekspozicija. Paminklas kompozitoriui M. Petrauskui, pirmosios lietuviškos operos „Birutė“ autoriui. Botanikos takas. Meironys, Vaišniūnai, Šakališkė, gatviniai kaimai. Taudodailininkų medinų skulptūrų ansamblis prie Lūšių ežero. Šuminai, Vaišnoriškės, Kretuonys, Salos II, varniškės II, etnografiniai kaimai. Medžiai - gamtos paminklai. Vandens malūnai - technikos paminklai. Ginučių piliakalnis, Linkmenų pilies vieta. Ladakalnis, Lygumų kalnas - vienos vaizdingiausių nacionalinio parko vietų. Senovinės bitininkystės muziejus. Paukščių stebėjimo bokštai netoli Reškutėnų kaimo. Rėkučių gynybinis pylimas. Gaveikėnai - privatus Augalų muziejus. „Nalšios“ muziejaus filijalas Reškutėnų kaime.

Eskursijų vadovas 1 val. - 25 Lt., Užsienio kalba (anglų, vokiečių, rusų) 1 val. - 35Lt.

Eskursija Ginučių vandens malūne : suaugusiems - 20Lt, moksleiviams - 15 Lt.

Bilietas į Ginučių vandens malūno muziejinę dalį 2 Lt.
(ikimokyklinio amžiaus vaikams nemokamai)

Bilietas į senovinės bitininkystės muziejų: suaugusiems - 3 Lt., moksleiviams - 1 Lt.

Sportinio ir turistinio inventoriaus nuoma. Turizmo centras „Palūšė“

	1 val.	1 parai
Dviejų vietų palapinė „Kupol“	-	10 Lt
Palapinė „Žeimena“	-	8 Lt
Miegmaišis „Žeimena“	-	4 Lt
Miegmaišis „Žeimena“	-	6 Lt
Šašlykinė	5 Lt	10 Lt
Hamakas	-	5 Lt
Kirvis	1 Lt	5 Lt
Kamuolys	1 Lt	6 Lt
Teniso raketės	2 Lt	-
Valties nuoma	5 Lt	25 Lt

(Ginučių vandens malūne)

Nakvynės kainos Ginučių vandens malūne
1 kambarys 1 parai

Dvivietsis kambarys: WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas bendro naudojimo. Žiemą kambariai nešildomi. 1 para 50 Lt, nuo 2 paros 40 Lt, nuo 4 paros 30 Lt

Trivietsis kambarys: WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas bendro naudojimo. Žiemą kambariai nešildomi. 1 para 70 Lt, nuo 2 paros 60 Lt, nuo 4 paros 50 Lt

Nakvynė 9 vietų kambaryje ir 5 vietų kambaryje 1 žmogui su patalyne - 16 Lt.
Vasaros sezono metu veikia Ginučių malūno užkandinė

PATALPŲ NUOMA

Pirtis vakarui - 50 Lt, pirtis vakarui su sale - 100 Lt.
Salės nuoma administraciniame pastate - 100 Lt parai.
Patalpos pasitarimams, seminarams, konferencijoms, kainos sutartinės.

EKOLOGINIO ŠVIETIMO CENTRO
TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KAINOS

(Kreiptis į Aukštaitijos nacionalinio parko direkciją telefonais: +370 386 47478, 47402)

Dvivietsis kambarys su patogumais ir virtuve
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas. Žiemą kambariai šildomi.
1 para 80 Lt, nuo 4 paros 70 Lt, nuo 7 paros 55 Lt.

Dviejų kambarių numeris su patogumais ir virtuve
WC, šiltas, šaltas vanduo, dušas. Žiemą kambariai šildomi.
1 para 160 Lt, nuo 4 paros 140 Lt, nuo 7 paros 120 Lt.

Konferencijų salės nuoma 1 valandai 50Lt 1 dienai 200 Lt

